

تذکرہ زبدۃ الاولیاء
شیرانی حضرت میاں شیخ محمد شرف الدین نقشبندی
قدس سرہ العزیز

تالیف: محمد زید راجھا

تذکرہ

زندة الاولیاء

شیرربانی حضرت میان شیر محمد شرقپوری
نقشبندی مجددی قدس سرہ العزیز

محمد

از

محترم سید غلام محمد شرقپوری صاحب
محلہ پور سحران

تالیف

محمد نذیر انجم

کتاب

از انتشارات

شعبہ نشر و اشاعت دارالمبلغین حضرت میان صاحب

شرقپور شریف ضلع شیخوپورہ (پاکستان)

حق چاپ و عکس برداری از این نسخه محفوظ است

نام کتاب :-	تذکرہ زبده الاولیاء قدس سرہ العزیز
تالیف :-	محمد نذیر رانجھا
طبع اول :-	1995ء
تعداد :-	1100 نسخہ
چاپ کنندہ :-	آر۔ زید۔ پیکجز۔ لاہور

- 1- مکتبہ نور اسلام شرقپور شریف ضلع شیخوپورہ (پاکستان)
- 2- جامع مسجد شیربانی - اکبر روڈ مدینہ چوک
وسن پورہ لاہور
- 3- دفتر ماہنامہ نور اسلام جامع مسجد قادریہ
شیربانی 21- ایکڑ سکیم سمن آباد لاہور

فہرست

صفحہ

- 5 پیش گفتار از صاحب زانہ میان جمیل احمد شرقپوری
9 این سعادت بزور بازو نیست از محمد نفیر رانجھا

باب اول

- 11 در احوال خانوانگی حضرت میان صاحب
11 احوال حضرت صالح محمد صاحب
12 احوال حافظ محمد عمر صاحب
12 احوال مولوی غلام رسول صاحب
13 احوال میان محمد حسین صاحب
13 احوال میان عزیز الدین صاحب

باب دوم

- 15 در ولادت باسعادت حضرت میان صاحب فصل اول
18 در کوئی حضرت میان شیر ربانی قنص سرہ فصل دوم
20 در آموزش و پرورش حضرت میان صاحب فصل سوم
21 در عالم شباب حضرت میان صاحب فصل چہارم
25 در بیعت مرشد تاعطائے خلافت فصل پنجم
31 در مسافرت پائی روحانی فصل ششم

باب سوم

- 33 در اتباع سنت فصل اول
35 در ارشاد و تبلیغ دین فصل دوم

باب چہارم

کشف و کرامات

45

باب پنجم

سفر نارہقا و جانشین

49

باب ششم

● بر تعمیر مساجد

فصل اول

بر نشر و اشاعت بین و

فصل دوم

معارف اسلامی بصورت کتب

56

باب ہفتم

ابیات بلغناز کہ حضرت شیر ربانی

قدس سرہ می خوانند

63

باب ہشتم

ملفوظات گرامی

47

باب نہم

واریات قلبی

باب دہم

خلفائی عظام

ماخذ

وہ محمدیہ

بسم اللہ الرحمن الرحیم

بیتنا و بیعتنا و بیعتنا

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ۝

پیش گفتار

وقتیکه خداوند سبحانه و تعالی آدمی را از جنت بیرون کرد و درین عالم فرستاد او از روی فضل عمیم خود یک ضابطه حیات بهم آدمی را اعطا فرمود تا زندگانی خود را تا مین کند و یک قرینه برای زیست خود را دار سازد که برائے کامرانی و کاریابی زیستش ضامن باشد چنانکه ارشاد باری هست

قلنا اهبطوا منها جمیعا فاما یا تینکم منی هدی فمن تبع هد

ای فلا خوف علیهم و لا هم یحزنون

بر طبق این ارشاد باری طائفه‌ی مقدس انبیاء علیهم الصلوٰة والسلام یکی بعد دیگری مبعوث شدند تا هدایت ربانی را به بندگان او رسانند این سلسله انبیاء دراز کشید تا آنکه حبیب کبریا خاتم الانبیاء صلی الله علیه و آله و سلم تشریف آوردند آن والا جناب صلی الله علیه و سلم نبی آخر الزمان هستند و دین اسلام را تکمیل دهنده و خاتم هستند لذا بعد آن والا جناب صلی الله علیه و آله و سلم فریضه دعوت و تبلیغ بعهدہ اولیای کرام تفویض شد و این نفوس پاک از فریضه این منصب را نیک برآوردند برای این طائفه در قرآن پاک ارشاد خداوند هست

الا ان اولیاء الله لا خوف علیهم و لا هم یحزنون

این جا این نکته مهمی جالب توجه می باشد که اولیائی کرام را این عظمت و مرتبت بچه وسیله وصول شد این نکته را قرآن حکیم واضح فرموده است

قرآن کنتم تعبون الله فاتبونني يحببكم الله

ممد وح ما حضرت میاں شیر محمد شرقپوری این نکتہ مهمی را نیک
فہمید و اتباع سنت را پیکر بود اوند نتھا خردش اتباع سنت مطہرہ را لازم
گرفت دیگران را ہم باین مراد تلقین فرمود این تلقین گاہی بطریق جلال بود
و گاہی بطریق جمال۔ ولی تمنای دلی او بود کہ ہمہ مسلمانان بہ صمیم
قلب پیروی سنت پیغمبر صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم را بعمدہ خود گیرند
خد اوند متعال انبیاء را معجزات عطا فرمود کہ تقاضای عصر را پسندہ
آمدند ہمچنان اولیاء کرامات عطا فرمود کہ حسب تقاضای زمان این بزرگان
عالی مقام بود حضرت ممد وح شیر ربانی دریک عصر فلسفیانہ وی مذہب
و عقل پرست بد نیا آمد این را یک ولی کامل لازم بود کہ زنجیر فلسفہ
و استدلال بشکند و اہل جہاں را بچشم سرخود شان جہانی تماشا نماید کہ
ورای منطوق و استدلال باشد بعد نظارہ این جہان بیج تردد در بیج قلب نماید در
ہستی باری تعالی و مرتبہ والا صاحب لولاک و واقعات روحانی مش معراج و
غیر آن۔

خد اوند متعال بفضل خاص خود حضرت ممد وح شیر ربانی میاں شیر
محمد شرقپوری را برای مرتبہ والا گزید کہ جان ولایت باشد اوصاف یگانہ
اخلاق کریمانہ کمالات و اہبانہ ہمہ یکجا شلہ بودند کشف و کرامت و
تصرف و القاب این مرتبہ بود کہ بینندہ راد ہاں باز بماند و مردمان ارادت را بان
درجہ ی ایمان می رساند کہ قرما این را والا بودند عصر جدید کہ عصر
فلسفہ و تکنولوجی ہست و ہرکس کہ از روشنی جدید کور شلہ پیش آن
ممد وح آمد دریک لحظہ ہمہ حجابات از پیش او کافور شدند و از ہمہ قنات
نفسانی پاک شدہ مشتاق گشت برای نور اسلام۔

درین عصر کہ عصر سائنس و تکنولوجی ہست سوانح مبارک اولیای
حق یک منارہ ی نور میباشند این امر لازم را احساس کردہ شد کہ نژاد نو
را بہ زندگانی حضرت ممد وح معرفی شود تا اذ ہاں منطوق

و فلسفی جدید کمی اصلاح یا بند از روح اسلام آشنا شوند و مقام و مرتبه ی شارع اسلام صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم را بشناسند و دین مستقیم اسلام را رہبر و رہنمای خود ساخته در دین و دنیا کامرانی می جویند۔ برای این مقصود مجلدات متعددی بزبان اردو و پنجابی نوشته شده و انتشار یافتند مثل خزینہ معرفت انقلاب الحقیقت تذکرہ اولیای نقشبند المعروف شیر ربانی آفتاب ولایت ذکر محبوب خطبات شیر ربانی و منبع انوار و غیر آن۔

بندہ را یک آرزوئی دیرینہ بود کہ بزبان انگلیسی 'فارسی' و عربی ہم چند کتب طبع شوند کہ فیوض و برکات این ولی کامل 'جامع صفات' قطب الاقطاب و درویش عمر را بخوانند گان این زبانہائی خارجی معرفی شود و آنان ہم از فیوض و برکات حضرت مستفیض شوند۔ للہ الحمد کہ آقای محمد نذیر رانجہا این کتاب را بزبان فارسی نوشته تمنای مرا عملی ساخت۔ بد رگاہ کار ساز دعا گویم کہ از فضل عمیم خود مصنف را بہ نعمت ہائی دنیا و آخرت و قلم اورا سعادت ہائی فراوان بخشد کہ برای اولیای دیگر ہم چنین خلعت انجام دہد۔ آمین بجہاد سید المرسلین۔

صاحبزادہ میان جمیل احمد شرقپوری

این سعادت جزو جازو نیست

نخستین کار علمی که در دست این فقیر آمد تصحیح "رساله ابدالیه" تصنیف لطیف سلطان المشائخ حضرت مولانا یعقوب چرخنی قلم سره بود که از سوی مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان اسلام آباد چاپ و نشر گردید۔ پس این بهانه ای بود برای مسافرت علمی و ادبی این ناچیز و فیض و برکت روحانی حضرت مولانا یعقوب چرخنی که یکی از عارفان بزرگ و نامی سلسله عالیہ نقشبندیہ می باشند بعد ازین رحمت و فضل باری تعالی بطوری یارو مددگار این ناچیز شد که ترجمہ اردوی "رسالہ ابدالیہ" و "رسالہ انسیہ" (متن فارسی مع ترجمہ اردو) و "رسالہ حورائیه" (متن فارسی مع ترجمہ اردو) و "شرح اسماء الحسنی" (متن فارسی مع ترجمہ اردو) ہم از تصنیفات حضرت مولانا یعقوب چرخنی را این فقیر چاپ و نشر کرد سپس "نسائم گلشن" (فارسی) از شاه داعی الی اللہ شیرازی و تصحیح و تعلیق نمودم و بعداً کتاب "لمعات من نفعات القدس" (فارسی) از شیخ محمد عالم صدیقی علوی بکوشش و مقدمہ این فقیر از جانب همون مرکز تحقیقات طبع گردید و "فہرست نسخہ های خطی قرآن مجید در کتابخانہ گنج بخش۔ مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان" کہ حقیر تالیف نموده است در سال (۱۹۹۳ م) از ہمون مرکز تحقیقات چاپ شدہ است۔

بمراہ این کارهای تحقیقی و علمی مقالات متعدد و گوناگون بزبان فارسی و اردو بہ مجلہ های مؤقر و معروف علمی و ادبی پاکستان و ایران نیز می نگاشته ام کہ مورد پسند اہل علم و دانش مردو کشور شدہ اند۔

علاوہ ازین تالیف و ترجمہ چند کتاب دیگر نیز کردہ ام کہ از آنها: (۱)

"جلید فارسی گرامر" (اردو) یعنی "دستور نوین زبان فارسی" و (۲) ترجمہ

اردوی کتاب: "بحر الحقیقہ" از خواجہ احمد غزالی قلم سرہ و

(۳) "کنز العلم و العمل" (ترجمہ اردو ۴۹۱ - حدیث نبوی) کہ ہر سہ از سوی عتیق پبلشنگ ہاؤس، لاہور طبع گردیدہ اند ○ کتابی دیگر بنام: "قدیم عدالتی زبان اردو" (بزبان اردو) تالیف نمودہ ام کہ مغربی پاکستان اردو اکادمی لاہور آنرا چاپ کردہ است ○

قریب بیست سال میشود کہ بنده از محبت و شفقت علمی و روحانی حضرت صاحبزادہ میاں جمیل احمد شرقپوری صاحب مدظلہ العالی بہرہ مند می شوم و این سعادت ہرگز بزور بازو نصیب نگشتہ است بلکہ بخشش و عطای بیگران خداوند متعال می باشد۔ دو سال قبل حضرت صاحبزادہ صاحب مدظلہ العالی بہ این حقیر فرمان داد کہ تنکرہ شیر ربانی قلم سرہ بزبان فارسی مرتب سازد۔ فرمان ایشان موجب صد افتخار و سعادت سرمدی گردید برای این ناچیز، لہذا "تنکرہ احوال و مقامات زبده الاولیا شیر ربانی حضرت میاں شیر محمد نقشبندی مجددی شرقپوری قلم سرہ" تالیف نمودہ ام کہ اکنون در خدمت اقدس آن محترم و بزرگوار و عالی مرتبت مدظلہ العالی تقدیم میشود بہ این التماس کہ دعا فرمایند کہ این "تنکرہ" ذریعہ سعادت دو جهان این حقیر گردد و خداوند بزرگ و برتر این گناہگار را بکرم عمیم خود بہ بخشد و در معشر زیر پای اولیای عظام سلسلہ عالیہ نقشبندیہ جا نصیب فرماید۔

خاکپای اولیای کرام

احقر محمد نذیر رانجھا غفر فنوبہ و ستر عیوبہ

(۱۱) فی الحجہ (۱۴۱۳ھ) بمطابق (۲۳ - ۲۴ ۱۹۹۲م)

مکان نمبر ۱۳۱ - غازی آباد - کمال آباد

راولپنڈی - صدر

باب اول

در احوال خانوادگی حضرت میان صاحب

حضرت نیک بی بی ہمسر میان شہاب الدین صاحب روایت می کند کہ از اجداد ماسہ نغراز "دیپالپور" بہ "قصور" آمدند (۱) یکی از ایشان ازدواج نموده بودو دو تن هنوز ازدواج نکرده بودند در "قصور" بالای "قلعہ نواں کوٹ" قیام نمودند دانشمندان و عالمان بودند و خوشنویسی قرآن کریم می نمودند و شاید ہمین فریمہ معاش داشتند از رسم و خانوادہ ایشان آگاہی نیست گویا بسبب قحط از "دیپال پور" مراجعت نموده اینجا (قصور) وارد شدہ بودند صاحبی کہ از ایشان اہل دار بود پس بہ "دیپال پور" رفت و بقیہ دونفر در "کوٹ پیران" "قصور" مقیم گشتند از این دونفر صاحبی کہ در "کوٹ پیران" اقامت گزین شد نمی دانیم کہ از ایشان جانشینی باقی ماند یا نہ؟ ولی صاحبی کہ در "کوٹ پکہ قصور" مقیم شدہ بود بزرگی بہ اسم حضرت صالح محمد صاحب رحمۃ اللہ علیہ شہرت یافتہ کہ درسہ واسطہ بہ شجرہ خانوادگی ایشان می رسد۔

احوال حضرت صالح محمد صاحب

حضرت صالح محمد صاحب رحمۃ اللہ علیہ خوشنویسی قرآن مجید می نمود حضرت میان صاحب رحمۃ اللہ علیہ می فرمود کہ اگر کسی از اجداد مامی پر سید کہ نام خانوادہ شما چیست؟ می فرمود: "ماخوشنویسیم!" میان نورالحسن صاحب قصوری می گوید کہ از پدر بزرگوار خود شنیدہ بودم و پدر بزرگوارم از جد امجد خود میان امام الدین صاحب روایت نموده کہ نوابی از آن روزگار کسی را پیش حضرت میان صالح محمد رحمۃ اللہ

علیه فرستاد که ما گاوی را پرورده ایم و او بچه ای زائیده است۔
 اکنون نمی گذارد که بچه اش شیر او بخورد و یا ما شیرش را بگیریم۔
 حضرت میان صالح محمد صاحب رحمتہ اللہ علیہ فرمود:
 "گاو را بگوئید که شما او را پرورده اید و خلعتی او نیز نموده اید،
 لذا بگذار که شما شیرش بگیرید۔" چون گاو را این فرمان دادند، شیر
 گرفتن گناشت و مطیع گردید۔

احوال حافظ محمد عمر صاحب

حضرت محمد عمر صاحب رحمتہ اللہ علیہ جد بزرگوار حضرت میان
 صاحب بود۔ علاوه از خوشنویسی، در طب و پزشکی مهارت خاصه داشت،
 مردی نهایت نیک بغت و صالح بود۔

احوال مولوی غلام رسول صاحب

مولوی غلام رسول صاحب بزرگی عالی مرتبت در "قصور" می بود۔ خانه
 ایشان در "مکان کوٹ حاجی رانجه خان" متصل "مسجد حاجی رانجه
 خان صاحب" می بود۔ صاحب "خزینہ معرفت"۔ صوفی محمد ابراهیم قصوری
 این خانه را زیارت کرده بود و می گوید که در این خانه، زیر خانه ای بود که
 در آن مولوی غلام رسول صاحب رحمتہ اللہ علیہ چله کشی و مجامده می
 فرمود۔ چون تعطی در قصور پدید آمد، به "حجره شاه مقیم" رفت و آنجا
 مقبولیت عامه نصیب ایشان گردید۔ چون "ویدیان" حمله بر "حجره شاه
 مقیم" نمودند و فتح یاب گردیدند، دو سید زاده و مولوی غلام رسول صاحب

رحمتہ اللہ علیہ را دستگیر کردند، ہر سہ نفر را محکوم بہ اعدام نمودند۔ سید زادگان گفتند: این نفر (مولوی غلام رسول) مولانا ست و قصوری ندارد چون "ویدیان" این حرفها شنیلند، مولوی غلام رسول صاحب را رها نمودند۔ پس از این مولوی غلام رسول صاحب رحمتہ اللہ علیہ از "حجرہ شاہ مقیم" بہ "شرقیپور" مراجعت نمود و اینجا نیز مقبولیت عامہ نصیب ایشان گردید۔

احوال میاں محمد حسین صاحب

جلبزرگوار حضرت میاں صاحب رحمتہ اللہ علیہ است و احوال ایشان پیلان نیست۔

احوال میاں عزیز الدین صاحب

پدر بزرگوار حضرت میاں صاحب میاں عزیز الدین صاحب بود، در شکل و صورت کاملاً مشابہت بہ حضرت میاں صاحب داشت۔ مردی نیک بخت و پارسا و متشرع بود و در سلسلہ عالیہ قادریہ بیعت داشت و فکر و شن در طریق قادریہ می نمود۔ در رھتک (ہند) مستخدم بود و همین جا راہی ملک عدم گشت۔

فصل اول: در ولادت باسعادت

حضرت میان شیر ربانی قدس سره

خوشخبری: روایتی است که سده ای قبل بزرگی از کابل آمده جد بزرگوار حضرت میان شیر ربانی قدس سره العزیز را خوشخبری و مژده ولادت باسعادت و تولد حضرت ممنوح داده بود و اسم مبارک حضرت صاحب نیز تجویز فرموده بود چون حضرت مولانا غلام رسول قصبه شرقپور رامسکن خود ساخت مش خواجه ابوالحسن خرقانی رحمتہ اللہ علیہ که قبل از تولد و ولادت سلطان العارفین خواجه بایزید بسطامی رحمتہ اللہ علیہ چون در خرقان شریف می برد دم های طولانی می کشید و می فرمود: "بوی آمد دوست می آید" همینطور حضرت بابا امیرالدین قبل از ولادت حضرت میان صاحب چون در شرقپور شریف می آورد می فرمود: "خداوند ما را پاکشف گفته است که درین بلاد پاک یک شیر خدا پیدا خواهند شد" چنانچه حضرت بابا امیرالدین رحمتہ اللہ علیہ در هر سال در شرقپور شریف تشریف می آورد و رونق دیار محبوب رامی افزود.

بشارت دیگر: می گویند مجنوبی نیز سالهای قبل از ولادت حضرت میان شیر ربانی در اطراف واکتاف شرقپور شریف طواف می کرد و چون مردم از او وجه و سبب این طواف می پرسیدند اومی گفت: "دراین کوچه مردی از مقبولان درگاه پروردگار اعلیٰ پیدا خواهند شد من از بوی مست کننده او روح را مسرور و دل و دماغ را معطر می سازم".

روایت دیگر: "میان عبدالرشید صاحب" مقیم "چونیاں" روایت می کند که "میان غلام محمد" گفت که "حضرت خواجه امیرالدین رحمتہ

اللہ علیہ" بذریعہ کشف آگاہ شد و فرمود کہ در "شرقیپور" شیر خدایی پیدا خواهد شد سپس از این کشف "حضرت خواجہ صاحب موصوف" می فرمود کہ ما از بیست سال بہ "شرقیپور" می رویم و در این جستجو می باشیم کہ آن طائر لاهوتی را بہ دام خود بیاوریم و نسبت نقشبندیہ باو برسانیم۔

قند مکرر: "کرم شاہ صاحب" مقیم "بھویں کلاں" منطقہ حافظ آباد بہ صوفی محمد ابراہیم صاحب نامہ ای نوشت و دران گفت کہ ہشت سال قبل ما در "شرقیپور" رفتیم کسی سالخورده را بیرون شرقپور دیدیم از او پر سیدیم کہ این احوال (مرتب) حضرت میان صاحب از کی می باشد؟ درپا سخ گفت: قبل از ولادت ایشان! پرسیدیم: چطور؟ گفت: درویشی (عارفی) اینجا آمدہ بود و اکثر و بیشتر درکوچہ پندر بزرگوار حضرت میان صاحب می گشت۔ او دم طولانی می کشید گویا کہ بوی خوش می شنید از او پر سید نہ کہ چرا اینطور می کنید؟ گفت کہ در این کوچہ روحی می آید کہ او بندہ مقبول درگاہ خداوند کریم می باشد از این درویش پرسیدیم کہ در کدام خانہ تولد خواهد شد؟ گفت درخانہ میان عزیزالدین صاحب۔

روزی حضرت میان شیر محمد صاحب المعروف شیر زبانی بہ مؤلف خزینہ معرفت (صوفی محمد ابراہیم قصوری) فرمود کہ — "چون در ایام طفلی بودم جد بزرگوارم حضرت مولانا غلام رسول صاحب زبان خود را در دھانم دادہ بود۔" بقول صوفی محمد ابراہیم قصوری: جد بزرگوار حضرت میان صاحب بزرگی بابرکت بود و ہمین طور حضرت شاہ کمال کیتھلی رحمۃ اللہ علیہ زبان مبارک خود را دردھان حضرت مجدد الف ثانی قلنس سرہ العزیز نہادہ بود و ایشان آنرا مکینہ بود و نسبت قادری بہ ایشان عطا فرمودہ بود۔

صاحب خزینہ معرفت می نگارد: — چون نخستین یا دومین بار بہ شرقپور رفتہ بودم این خبری عام بود و بسیار کسان سالخورده می گفتند کہ

حضرت میان صاحب ولی مادرزاد است۔ از ایشان نام دو تن یادم هست، یکی: میان امام الدین مونگا، خدای تعالیٰ امرزش کند، و دومی: حکیم امام الدین صاحب، خدا رحمتش کند۔ دیگر نیز از بزرگان بتواتر شنیدیم و این خبر مصدق می باشد که حضرت میان صاحب ولی مادرزاد بود۔

بالاخر در سال ۱۳۸۲م آن گل نوشگفته ورشک بهاران و قرار مضطرب و شکسته دلان به حکم خداوند قلوب در خانه حضرت میان عزیز الدین پیدا شد۔ پسر بزرگوار حضرت میان صاحب مردی باصفا و نیک و پارسا بود و مردم این ناحیه به او خیلی احترام می گذاشتند۔

چون تولد یافت حضرت مولانا غلام رسول که در آن وقت زنده بود، حضرت میان صاحب را در آغوش گرفت و محبت کرد و زبان مبارک خود در دهان حضرت میان صاحب داد و حضرت میان صاحب آنرا مکید۔ حضرت مولانا غلام رسول حضرت میان صاحب را بسینه می گرفت و باربار می بوسید۔ بفرمان بزرگان خانواده و مطابق بشارت قبلی اسم مبارک حضرت میان شیر ربانی را "شیر محمد" گذاشتند۔

فصل دوم: در کودکی

حضرت میان شیر ربانی قدس سره

حضرت میان شیر ربانی رحمتہ اللہ علیہ ولی مادرزاد بود و در کودکی از بازی کردن بیزار بود و خلوت را دوست می داشت و شیدا و شیفته اسم گرامی "اللہ" بود و این اسم رب العالمین را از هر چیز جهان زیاد تر می پسندید و عزیز تر می داشت.

حرفهای عارفه در کودکی: روایتی است که در پیچ شش سالگی در قبرستان می رفت. چون والدہ ماجدہ می پرسید که کجا رفته بودی؟ حضرت صاحب می فرمود که برای ملاقات و زیارت بزرگان رفته بودم!

حالت مستانه: گاه بگاہ در جوش عشق الہی اینطور دیوانہ می شد کہ انگارہ ہارا در دہان خود می گذاشت و این ہارا می خورد و گاہ دیگر چہنہ جوشیدہ را با دہان می گرفتہ و فرمودہ کہ این

چیزها نیز خداوند هستند.

فوق ذکر الہی: می گویند کہ چون در مسجد تشریف می برد در گوشہ ای نشستہ "اللہ" "اللہ" می کرد. چون در خطاطی معہ می گشت، اسم اعظم "اللہ" و اسم مبارک "محمد" را قلمبند می فرمود و بادستان نشستہ و یکزیان شدہ در ذکر الہی مشغول می شد.

روش عارفانہ در کودکی: بگفتہ صاحب خزینہ معرفت: حال ایشان در طفلگی مثل حضرت جنید بغدادی قدس سرہ بود، کہ نہ ہمراہ طفلان بازی می نمود و نہ ہمراہ ایشان نشست و برخاست می داشت، بلکہ خلوت را می پسندید، چون در مکتب رفت، مزاج ایشان بہ کودکان مناسبت نمی گرفت، در سہ چہار سال قرآن مجید و دیگر کتب مروجہ مکتب را خواند و

درنگاشتن نیز مهارت حاصل نمود۔

قند مکرر : حکیم علی محمد صاحب' مقیم "بلوکی" از پدر بزرگوار خود : حکیم پیر بخش روایت می کند کہ :- جد بزرگوار حضرت میان صاحب رحمتہ اللہ علیہ' مولانا غلام رسول صاحب' ہر جزوی کہ از قرآن مجید برای خواندن بہ حضرت میان صاحب' می داد' بکثرت اشک' ورق آن در چندروز پوسیدہ می گشت و چون جد بزرگوار ایشان راجع بہ این می پرسید' علاوہ از سکوت و گریہ جوابی نمی داد۔

حیا : میان امام الدین صاحب زرگر مقیم "شرقیپور" می گوید کہ "حضرت میان صاحب" در هنگام کودکی چون از کوچہ می گنشت' روی سر و صورت خود نقاب می داشت و زن های کوچہ می گفتند کہ :- "در کوچہ ما دختری متولد شدہ کہ بر رو نقاب گرفتہ' راہ می رود"۔

وجد در فکر الہی : روایتی ست کہ در کودکی بعد از نماز عشاء حضرت میان شیررہبانی قلس سرہ ہمراہ محبان و دوستان بالای مسجد می رفت و بافوق و شوق تمام در فکر الہی مشغول می گشت۔ و در حال فکر در جذبہ و جوش می آمد کہ وجد بر او طاری می شد و ناگاہ از سقف مسجد بر زمین می افتاد ○

وارفتگی عجیب : وگاہی در شب از شہر بیرون می رفت و در کنار خیابان نشسته در فکر الہی معوم می شد۔ چون حالت ایشان متغیر می گشت و در بی قراری دوستی رابا سینه می گرفت و از سینه مبارک حضرت صاحب' صدای "اللہ ہو" می شنیدند۔ "سبحان اللہ"۔ این حال در کودکی داشت۔

فصل سوم: در آموزش و پرورش حضرت میان شیربانی قدس سره

آغاز آموزش از آیات قرآن گشت: چون حضرت میان شیربانی قدس سره المیز قابل راه رفتن شد، از آیات قرآن مجید آغاز آموزش کرد. کتاب ابتدائی (قاعده اول) را بزودی از بر نمود. زیر سرپرستی والد بزرگوار و عم مکرم حضرت میان حمید الدین قرآن مجید را ناظره ختم فرمود. عم مکرم حضرت صاحب را در مدرسه کودکان برد و نام ایشان ثبت کرد.

آموزش کلاس پنجم و کتب عربی و فارسی مروجه آن روزگار: می گویند حضرت صاحب در مدرسه خوش نبود. چون وقت مدرسه تمام می شد، حضرت صاحب سوی مسجد رخ می نمود و در مسجد رسیده و سرخم کرده در گوشه می نشست. در مدرسه تا کلاس پنجم ابتدائی آموزش و پرورش رسمی را اخذ نمود. چون مشیت رب کریم دیگر بود لذا از تعلیم مدرسه فارغ التحصیل شده در تعلیم کتب عربی و فارسی مروجه و متداوله آن روزگار مشغول گشت و بکوششهای جد بزرگوار حضرت حافظ محمد حسین رحمته الله علیه و عم مکرم حضرت حمید الدین رحمته الله علیه در راه آموزش و پرورش گام می زد و در روایتی ست که از عم بزرگوار خود کلام مجید و چند کتب فارسی آموخته بود و سپس نصاب مروجه از بزرگان دیگر مثل حکیم شیر علی که شاگرد رشید مولانا غلام رسول بود نیز درس می خواند.

بهره مندی از عرفان الهی: معروف است که چون حضرت میان شیربانی قدس سره سیپاره (جزی قرآن عظیم) می خواند، اشکها از چشم مبارکش روان می گشت و سیپاره از آب رسیدگی خسته می شد. چون جد بزرگوار مسبب

اشک فشانی می پرسید' حضرت صاحب خاموشی اختیار می فرمود گویا بزبان حال می گفت که خداوند کریم مرا عرفان خود نصیب فرموده است و من در یاد الهی معبود و مستغرق گشته گریان می شوم ○

مهارت در فن خطاطی: حضرت مولانا شیرربانی قلم سره فن خطاطی را از وراثت آباء و اجداد یافته بود لذا در خوشنویسی و خطاطی مهارت خاصه پیدا کرده بود و در خط های گوناگون مشق می فرمود در بیاض ها آیات قرآن و کلمات دیگر بالخصوص اسم اعظم "الله" (جل جلاله) و نام مبارک "محمد" (صلی الله علیه وسلم) را با خیلی قشنگی و زیبایی خطاطی می فرمود کاتبان و خوشنویسان ماهر این هارا دیده انگشت بندنان می گشتند در این فن نیز مقصود حضرت میان صاحب فقط حصول و وصول الی الله بود زیرا که فقط حمد و ثنای باری تعالی و نعمت رسول مقبول صلی الله علیه وسلم و اسمای نبوی را بانقش و نگار رقم و تحریر می فرمود و خط مبارک حضرت صاحب مظهره محبت الهی و عشق رسول مقبول بود۔

فصل چهارم: در عالم شباب

حضرت میان شیرربانی قدس سره

حضرت شیرربانی "محب صادق و عاشق حقیقی بود" در آغاز ورود به جهان در عشق الهی مستغرق گشته بود و چون حرف می زد کلامش از عشق الهی مملو می بود و چون در مکتب می رفت درسش یاد و فکر الهی می بود ○ چون آغاز نگارش می نمود دستش اسم الهی و نام گرامی "محمد مصطفی" صلی الله علیه وآله وسلم رقم می فرمود و چون همراه دوستان می نشست اسم "الله" جل جلاله از زبان بلند می کرد و در خلوت و جلوت در فکر الهی

مشغول می بود۔ جوانی و عالم شباب حضرت صاحبؑ نیز نمونه عالی ذکر و عبادت و یاد الهی می بود:

قیاس کن ز گستان من بهار مرا

خلوت گزینی: چون حضرت شیررسانی رحمتہ اللہ علیہ از کودکی به حد جوانی وارد شد، تاکنون نیز در قبرستان می رفت و در قبرهای شکسته و خراب شده می خوابید و کیف و لذت روحانی زیاد محسوس می کرد و در عالم آخرت مستغرق می گشتند۔

حالت سکر: حضرت میاں شیررسانی در عشق الهی این طور فنا گشته بود که چون صدای چرخ می شنید، در وجد می آمد و حالت سکر بر ایشان غلبه می کرد و درین حال بر هر کسی که نگاه می فرمود، او نیز در وجد می آمد۔

عربی در وجد آمد: یک نفر عربی در مسجد حضرت شیررسانی رحمتہ اللہ علیہ آمد، چون حضرت میاں صاحبؑ را دید، گفت: "این مجنون است۔" حضرت میاں صاحبؑ که همواره سرشار از می توحید می بود، چون نگاه مخمور عرفانی سوی این عربی فرمود، او در وجد آمد۔

شفقت باخلق خدا: حضرت صاحبؑ شبی به مادر بزرگوارہ خود فرمود که مرا سرد است۔ مادر بزرگوارہ حضرت میاں صاحبؑ را عافی پوشانید۔ بعد ازان فرمود: "مادر جان سر ما تاکنون اذیت می دهد۔" مادر بزرگوارہ فرمود: "امروز شمارا چه است؟" فرمود که آیا مهمانی در خانه داریم؟ مادر بزرگوارہ فرمود: "آری!" حضرت فرمود: "آنان را رخت خواب و غیره داده اند؟" "چرا نه؟" مادر گفت۔ حضرت صاحبؑ فرمود: "همراه اش اسبی است؟" مادر گفت: "آری، همراه او اسبی ست که آن را بیرون بسته اند۔" حضرت صاحبؑ فرمود: "مادر جان وقتی گفتم آن اسب از سر ما محفوظ شد، سرمای من نیز نکم می شود۔" سبحان اللہ۔

یاری و کمک به مفلسان: حضرت صاحب چون کسی مفلس را می دید که احتیاج به جامه دارد از خانه جامه می آورد و او را می داد و چون می دید که کسی گرسنه است از خانه طعام می آورد و به او می خورانید۔

تقوی کوشی: میگویند درویشی بوبه نام فضل دین که در مسجد حضرت میان شیرربانی قلمس سره اقامت داشت مردی بود خیلی متقی و نیکد طعام از خانه مشتبه هرگز نمی خورد و بر کسانی که اعتماد کامل داشت که رزق ایشان حلال و طیب است از ایشان آرد می گرفت و بدست خود نان می پخت۔ حضرت میان صاحب نان خود به او می داد و نانی که او می پخت آنرا تناول می فرمود۔

دوست و مسکین پروری: حضرت میان شیرربانی قلمس سره خیلی دوست پرور و مسکین نواز بود۔ اکثر و بیشتر از بازار و دکان ها چیزهای خورش و نوش می آورد و دوستان و مسکینان که احتیاج مند می بودند را مجانی می داد و این کار خیر تاحد می کرد که مقروض می گشت۔

بشارت غیبی: روزی پدر بزرگوار حضرت میان صاحب وقت سعری بر اسبی سوار شده به کاری خود تشریف می برد که کسی لگام اسب او گرفت و گفت: "پسری را که شما دیوانه خیال می کنید و یا او نا راحت می شوید روزی مرد اقبال مند و صاحب مرتبه ای خواهد گشت و نام او خیلی شهرت خواهد یافت مگر شما آن را نخواهید دید"۔

پدر بزرگوار حضرت میان صاحب ازین بشارت غیبی از مستقبل و آینده روشن و شاندار پسرش آگاه شد و بعد ازین همواره با حضرت میان صاحب خیلی مهربان می بود و وامهای (که حضرت میان صاحب برای کمک و یاری دوستان و مسکینان و احتیاج مندان می گرفت) حضرت میان صاحب را ادا می نمود۔

قبولیت دعا: بگفته تذکره نگاران حضرت شیرربانی قلمس سره روزی در

هوای تابستان گرم بر سقف مسجد نشسته بود ناگاہ در حال سگر آمد و از سایه بلند شدہ در آفتاب رفتہ بر زمین دراز کشیدہ و از بان مبارکش می فرمود کہ باید ما از گرمای مولا کریم نیز لطف اندوز بشویم۔ بعد ازان از گرما و آفتاب عرق از بدن مبارک حضرت صاحب چکیدن گرفت و حضرت صاحب ایستادہ گشتہ نشست و نگاہش بہ آسمان کردہ گفت : خداوندا اکنون باران بندہ و هوا را سرد بفرما کہ برای تو مشک نباشد! می گویند کہ ہمون وقت بر آسمان پارہ ای ابر نمودار گشت و باران آمد حضرت میان صاحب قلمس سرہ از سقف مسجد پائین آمد و بادوستانش نشسته گریہ می کرد و استغفار می خواند و می فرمود: "نمی دانم کہ خداوند باران دادن می خواست یا نہ؟ چرا من خواهش این کردم؟" تا روزهای زیاد ہمین کلمات تاسف آمیز بر زبان مبارکش جاری می بود و بہ عجز و انکسار خود اشکها می ریخت۔

شہسوار بلند مرتبہ ای: حضرت میان شیرربانی قلمس سرہ از آغا زعمرش خیلی دوستدار سوار شدن بر اسب می بود۔ اسبی تند و تیز و بدخو چون در رکاب حضرت می آمد و حضرت صاحب لگام او گرفتہ بر آن سوار می گشت۔ آن اسب مطیع و فرمانبردار حضرت صاحب می شد۔ می گویند کہ برخی مردمان حضرت میان صاحب را "ملک الموت" اسبان می گفتند۔

باری مردم از دہ دیگر بر موقع ازدواج عزیززی در شرقپور شریف آمدند و ہمراہ ایشان اسبی بدخو بود۔ چون آنان داستا نہای شہسواری حضرت میان صاحب قلمس سرہ شنیدہ بودند لذا برای آزمائش و امتحان حضرت صاحب اسب بدخوی خود را در حضور حضرت صاحب آوردند و گفتند کہ لطفاً بر این اسب سوار بشوید۔ حضرت میان صاحب فوراً بر اسب مذکورہ سوار گشت و اسبی کہ بہ بدمزاجی خود معروف بود و هرگز نمی گذاشت کہ کسی بزودی و بہ آسانی بر پشتش سوار شود، اصلاً نمی نکشید و از جای خود پائی نبرداشت و مطیع و فرمانبردار حضرت صاحب گشت و حضرت صاحب هر

جانبی کہ لگامش می کرد' آن طرف راه می رفت۔ چون مردم این کرامت حضرت صاحب دیدند' فوراً' در عقیلتمندان حضرت صاحب شامل گشتند۔ اندازہ ارادہ یا قوت: قاضی ضیاء الدین لاہوری روایت می کند کہ مولوی یار محمد مرحوم فرمود کہ باری حضرت میاں صاحب بموضع "چونیاں" تشریف بردند وقت برگشتن حضرت میاں صاحب' کسی اسبی برای سوار شدن حضرت میاں صاحب' آورد و آن اسبی بود' بسیار تیز رفتار و زور آور' ولی حضرت میاں صاحب' این را در خاطر نیاورد و چون اسب نزد حضرت میاں صاحب' آمد' حضرت میاں صاحب برپشتش دست مالید و بر آن سوار گشت۔ اسب هیچ حرکتی ناشائسته نکرد و بہ آرام راه رفت۔ پس حضرت میاں صاحب' از "چونیاں" جائی دیگر سفر کرد و گویا در حجرہ شاہ مقیم تشریف برد۔

فصل پنجم: در بیعت مرشد تا عطا یافت

راہ روان جادہ عرفان و تصوف هموارہ می خوانند کہ ہر نفسی ایشان در محبت و فکر و عبادت الہی صرف گردد۔ لہذا ایشان در عبادت و ریاضت معو می شوند و در رہنمائی مرشدان کام و مکمل این منازل و مراحل را با کمال صلیق و صفا علی می کنند۔ ایشان می دانند کہ هیچ عبادت و ریاضت کہ خلاف سنت خیر الانام صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم باشد' مقبول نمی گردد:

خلاف پیہر کسی راگزید کہ ہرگز بمنزل نخواہد رسید
شجرہ طریقت حضرت شیرربانی قلنس سرہ: حضرت میاں
شیرربانی قلنس سرہ چون از علوم ظاہری کسب و اخذ نصیب خود کرد'
بر دست مبارک حضرت بابا امیرالدین نقشبندی رحمۃ اللہ علیہ (ساکن

کوئلہ پنجو بیگ) بیعت نمود کہ یکی از بزرگان و عارفان سلسلہ عالیہ نقشبندیہ مجددیہ بود۔ زنجیرہ و شجرہ طریقت حضرت میاں شیرربانی قرار زیر است:

حضرت میاں شیرربانی شیر محمد رحمۃ اللہ علیہ مرید حضرت خواجہ امیرالدین قلم سرہ (م ۹ ذیقعد ۱۳۳۱ھ کوئلہ پنجو بیگ بخش شیخوپورہ) و ایشان مرید حضرت خواجہ امام علی شاہ قلم سرہ (م ۱۳ اشوال ۱۳۸۲ھ) و نیز ایشان استفادہ از خواجہ صادق علی شاہ قلم سرہ فرزند و جانشین حضرت خواجہ امام علی شاہ قلم سرہ کردہ بود و حضرت خواجہ امام علی شاہ قلم سرہ (کہ مزار ایشان در رتڑ چہتر مکان شریف نزد گورداس پور ہند واقع است) مرید حضرت خواجہ قاضی احمد دمانی قلم سرہ (م ۱۳۲۳ھ) کہ ساکن موضع قاضی گوٹہ احمد علاقہ سند) و ایشان مرید حضرت خواجہ محمد زمان قلم سرہ (م ۳ ذیقعد ۱۱۸۸ھ ساکن لواری شریف بخش بدین سند) و ایشان مرید حضرت خواجہ شیخ محمد تقوی قلم سرہ (م ۹ ذوالحجہ کہ کرم) مرید حضرت محمد حنیف پارسا قلم سرہ (م یکم مفر ۱۰۲۳ھ بامیان از توابع کابل) و نیز از روحانیت حضرت خواجہ زکی قلم سرہ (م ۱۳۳۳ھ تکلی لائمی) استفادہ فرمود و حضرت خواجہ محمد حنیف پارسا قلم سرہ مرید حضرت خواجہ عبدالاحد قلم سرہ (م ۲۷ ذوالحجہ ۱۱۳۶ھ سمرند شریف) کہ ایشان بیعت و مرید پندر بزرگوار خود حضرت خواجہ محمد سعید (م ۲۸ جمادی الثانی ۱۰۷۰ھ سمرند شریف) و سپس از عم بزرگوار خود حضرت خواجہ محمد معصوم (م ۹ ربیع الاول ۱۰۷۹ھ سمرند شریف) نیز استفادہ روحانی فرمودہ است و خواجہ محمد سعید قلم سرہ مرید حضرت امام ربانی مجدد الف ثانی شیخ احمد فاروقی سرہنلی قلم سرہ (م ۲۸ مفر ۱۰۳۲ھ سمرند شریف) و ایشان مرید حضرت خواجہ محمد باقی باللہ قلم سرہ (م ۲۵ جمادی الثانی ۱۰۳۳ھ رملی شریف) و ایشان مرید حضرت خواجہ محمد انکنگی قلم سرہ (م ۲۲ شعبان اعظم ۱۰۰۸ھ موضع اکنہ نزد بخارا) و ایشان مرید حضرت مولانا محمد درویش

قلم سرہ (م ۲۹ محرم ۹۰۷ھ ' استرار مضافات بلوراء النہر) وایشان مرید حضرت مولانا زاہد
 ولی قلم سرہ (م یکم ربیع الاول ۹۳۹ھ ' موضع و حش) وایشان مرید حضرت خواجہ
 عبیداللہ احرار قلم سرہ (م ۲۹ ربیع الاول ۸۹۵ھ ' سرقت) وایشان مرید حضرت مولانا
 یعقوب چرخى قلم سرہ (م ۵ صفر ۸۵۱ھ ' حلفتو) وایشان مرید حضرت خواجہ
 علاء الدین عطار قلم سرہ (م ۲۰ رجب ۸۰۲ھ ' موضع پغانیان) وایشان مرید امام
 الطریقت و الشریعت بانى سلسلہ نقشبندیہ حضرت خواجہ بہاء الدین
 نقشبند قلم سرہ (م ۳ - ربیع الاول ۷۹۱ھ ' قعر عارفان بخارا) وایشان مرید حضرت
 خواجہ امیر کلال قلم سرہ (م ۸ جمادی الاول ۷۷۲ھ ' "سورخا" نزد بخارا) وایشان
 مرید حضرت خواجہ بابا سماسی قلم سرہ (م ۱۰ جمادی الثانی ۷۵۵ھ ' موضع "سماں" نزد
 بخارا) وایشان مرید حضرت خواجہ رامیتنی قلم سرہ (م ۲۸ ذی قعدہ ۷۲۱ھ ' خوارزم
 منقہ بخارا) وایشان مرید حضرت خواجہ محمود انجیر مغنوی قلم سرہ (م ۷۱۵
 ھ ' انجیر قند) وایشان مرید حضرت خواجہ عارف ریوگری قلم سرہ (م یکم شوال ۶۱۱
 ھ ' "ریوگر" نزد بخارا) وایشان مرید حضرت خواجہ عبدالخالق غجدوانی قلم سرہ
 (م ۳ ربیع الاول ۵۷۵ھ ' نجد دان) وایشان مرید حضرت خواجہ یوسف ہمدانی
 قلم سرہ (م ۲۷ رجب ۵۳۵ھ ' مرو) وایشان مرید حضرت خواجہ ابو علی فارمدی
 قلم سرہ (م ۳ ربیع الاول ۴۷۷ھ ' طوس) وایشان مرید حضرت خواجہ ابوالحسن
 خرقانی (م ۱۰ محرم ۴۲۵ھ ' خرقان) وایشان مرید حضرت بایزید بسطامی قلم سرہ
 (م ۱۳ شعبان ۳۱۱ھ ' بسطام) وایشان مرید حضرت امام جعفر صادق قلم سرہ (م ۱۵
 رجب ۳۸ھ ' مدینہ منورہ) وایشان مرید حضرت امام قاسم بن محمد ابی بکر رضی
 اللہ تعالیٰ عنہ (م ۱۳ جمادی الاول ۱۰۱ھ ' مدائن) وایشان مرید حضرت سلمان فارسی
 رضی اللہ تعالیٰ عنہ (م ۱۰ رجب ۲۳ھ ' مدائن) وایشان مرید صدیق اکبر حضرت
 ابوبکر صدیق رضی اللہ عنہ (م ۲۳ جمادی الثانی ۱۳ھ ' مدینہ منورہ) وایشان مرید
 سید المرسلین و خاتم النبیین ورحمته للعالمین سیدنا و شفیعنا و سلیمان فی
 الدارین حضرت محمد مصطفیٰ صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم وصال مبارک (م ۱۲)

در خدمت حضرت سعادت علی رحمتہ اللہ علیہ : حضرت میاں شیرربانی در عبادت و ریاضت مشغول می بود و جستجو می کرد که بیعت مرشدی بکند که کامل و مکمل باشد بزرگی از خانواده حضرت میاں شیرربانی تعلق روحانی به "حجره شاه مقیم" داشت لذا در آغاز به "حجره شریف" در خدمت حضرت پیر سعادت علی سجاده نشین حجره شاه مقیم رفتند حضرت پیر سعادت علی چون دانست که حضرت میاں صاحب برای بیعت نمودن با ایشان آمده است فرمود: مرشدی بلند مرتبه و کاملی رابجو که ما از دستگیری عاجز آمده ایم۔

بیعت با حضرت بابا امیرالدین نقشبندی : در آن روزها حضرت بابا امیرالدین نقشبندی قلم سره اکثر و بیشتر از "کوئله شریف" به "شرقیور شریف" نزد جد بزرگوار حضرت میاں شیرربانی تشریف می آورد و در خانه ایشان که قریب مسجد شرقیور بود اقامت می فرمود مدتی در شرقیور شریف قیام می کرد و بعداً به خانه خود در کوئله شریف برمی گشت۔

حضرت بابا امیرالدین نقشبندی از عارفان بلند مرتبه و کامل مکمل سلسله عالیہ نقشبندیہ مجددیہ بود روزی باتصرف روحانی حضرت میاں شیرربانی قلم سره را جانب خود کشید حضرت میاں صاحب همون وقت بیعت ایشان کرد و در مریدان و عقیدت مندان ایشان شامل گشتند حضرت بابا امیرالدین توجه خصوصی روحانی بر حضرت میاں صاحب نمود و تلقین فکر و وظائف سلسله عالیہ نقشبندیہ مجددیہ فرمود حضرت میاں صاحب در حالت جنب و سکر آمد و بیخود شده گریبان چاک نموده در عالم بیقراری بردر مساجد می رفت و در ذکر الہی مشغول شدہ "اللہ اللہ" می فرمود و در بیابان ها می رفت و در فکر و فکر و عبادت الہی و ریاضتہای شاقہ می نمود و ملتہای زیاد در عالم سکر بود۔

طی منازل عرفانی : ہموارہ خلعت پیر و مرشد می کرد و در سہای روحانی کہ از پیر و مرشد می گرفت' انہار اکاملاً" در معمولات خود شامل می کرد لہذا در وقت خیلی کم در ادای اشتغال سلسلہ نقشبندیہ مجددیہ کمال حاصل نمود لطایف شش گانہ انا فرمود و منزل سلطان النکر طی نمود و مہارت خاصہ در فکر نفی و اثبات و طریقہ یادداشت حاصل کرد و در اتباع سنت خیرالانام مستغرق شدہ منازل فنا فی الشیخ و فنا فی الرسول و فنا فی اللہ را طی نمود۔

چون پیر و مرشد حضرت میان شیر ربانی قلم سرہ را در معراج کمال دید حضرت میان صاحب را در حضور خود طلب فرمود و تحریر عطای خلافت بہ حضرت میان صاحب پیش نمود حضرت میان صاحب عرض کرد: "حضرت من برای خلافت مرید نگشتہ بودم بلکہ مقصودم این بود کہ از فیض و برکت بیعت شما بنلہ مہبود حقیقی بشوم"۔ حضرت بابا امیرالدین نقشبندی معذرت حضرت میان صاحب را شرف قبولیت بخشید۔

کسب علوم ظاہری و نقلی از مرشد خود : حضرت بابا امیرالدین قلم سرہ اکثر و بیشتر در شرقپور تشریف می آورد و حضرت میان شیرربانی قلم سرہ ہموارہ شب و روز خلعت پیر و مرشد خود می کرد باری حضرت امیرالدین بہ مرید صادق خود حضرت میان صاحب را فرمود کہ زیر سرپرستی من کتب سیر و سوانح انبیاء و عرفاء و طریقت و شریعت را مطالعہ بکنید۔ لہذا حضرت میان صاحب ارشاد مرشد و شیخ خودرا تمہیل کرد و این طور کسب علوم ظاہری و نقلی را نیز بلا واسطہ از مرشد کاس و مکمل خود اخذ نمود۔

عطای خرقہ خلافت : مرشد و شیخ مشفق و کاس بر حضرت میان شیرربانی قلم سرہ خیلی لطف و شفقت و عنایت می فرمود چون "خلافت نامہ" تحریر فرمودہ بہ حضرت میان صاحب خرقہ خلافت پوشانیدن

میخواست، حضرت میاں صاحب، خاموش می ماند یا معذرت می کرد روزی بر موقع مناسب به خلعت مرشد خود التماس نیز کرده بود که مخلوما من خودم را لائق و سزاوار این مرتبت نمی دانم و معذرت می خواهم۔

دو و نیم سال همین طور گزشت۔ روزی حضرت بابا امیر الدین حضرت میاں صاحب را طلب کرده فرمود: "اگر مرا مرشد خود خیال می کنید، گفته من را قبول کنید و مزید پس و پیش نکنید۔ اکنون وقت من قریب است و نوبت کار شامی آید لذا هر جائیکه می گویم آنجا بروید و خدمت مردم و خلقت خدا بکنید۔ در همین فلاح شماست و یقین بکنید که ازین فریضه و کار هیچ چیز افضل تر نباشد۔ هر چه دارید در تقسیم آن بخر نکنید و هر چه ندارید از خالق و پروردگار امید داشته باشید که شما را حتماً می دهد۔ هر چه طلب می کنید نصیب خود رامی یا بید و اکنون جای فرار برای شما نیست۔"

پس حضرت بابا امیرالدین نقشبندی قلم سره بنامت مبارک خود خرقه خلافت به حضرت میاں شیررانی قلم سره را پوشانید و دستار روی سر مبارک ایشان بست۔ حضرت میاں صاحب سند خلافت و دستار و خلعت خلافت را بسرو چشم فرسوده و دربارگاه خداوند سجده شکر بجا آورد۔ بنای خانقاه نقشبندیه در شرقپور شریف: بعد از عطای خرقه خلافت حضرت بابا امیرالدین نقشبندی قلم سره حضرت میاں شیررانی قلم سره را فرمود که در شرقپور بروید و مردم را در راه حق رهنمائی بفرمائید۔ لذا حضرت میاں صاحب از خانقاه پیر و مرشد به شرقپور شریف تشریف آورد و بر مسند ولایت متمکن گشت و در شرقپور شریف بنیاد خانقاهی از سلسله عالیہ نقشبندیہ مجلحیہ نهاد و در رهبری و رهنمائی طالبان حق مشغول شد۔ در مدتی کم و قلیل شهره این خانقاه در همه منطقه و کشور معروف گشت و مردم از راه های دور شبه قاره پاک و هند به جانب این خانقاه می دویدند و

این سلسله تاکنون جاری ست۔

افتخار مرشد: حضرت بابا امیراللمین قلم سرہ مرشد حضرت میان شیرربانی قلم سرہ می فرمود کہ اگر خداوند از من پر سید کہ از دنیا چہ آورده اید؟ من "شیر محمد" (حضرت میان شیرربانی) را در حضور خداوند پیش خواهم کرد۔ "سبعان اللہ"۔

فصل ہشتم: در مسافرت های روحانی

حضرت میان شیرربانی قلم سرہ همواره در شرقپور شریف می بود زیرا کہ مردم از راه های دور و دراز بہ شرقپور شریف می آمدند و معروف شدہ بود کہ خانقاہ نقشبندیہ مجلدیہ شرقپور شریف از وجود مسعود حضرت میان شیر ربانی رحمۃ اللہ علیہ نشان و وسیلہ مشک کشایی و غمگساری خلقت خدا می باشد۔ لہذا حضرت میان صاحب" خیلی کم بہ مسافرت می رفتند۔ مردم نمی گناشتند کہ حضرت صاحب" از شرقپور شریف بیرون برود و حضرت میان شیرربانی قلم سرہ نیز بامعمولات خویش خیلی علاقہ مند بود و ہمیشہ در عبادت الہی مستغرق و در تبلیغ و آموزش طالبان حق و مریدان و عقیدتمندان خویش مشغول می بود۔

باز ہم با پابندی خاصہ در "قصور" می رفت و سفر لاهور برای زیارت درگاہ حضرت شیخ ابوالحسن علی ہجویری معروف بہ "اتا گنج بخش" رحمۃ اللہ علیہ و مسافرت بہ پیشاور برای زیارت مقبرہ حضرت شاہ محمد غوث قادری معمول ایشان گشتہ بود و با آغا شاہ مکنڈر قادری نیز ملاقات کرد۔ با حضرت خواجہ محمد باقی باللہ قلم سرہ و حضرت مجدد الف ثانی شیخ احمد فاروقی سر ہندی قلم سرہ عقیدت و محبت خاصہ داشت لہذا بارہا بہ مسافرت های دہلی و سرہند شریف (ہند) تشریف می برد۔ سفر های روحانی

پانی پت (ہند) برای زیارت درگاہ غوث علی شاہ پانی پتیؒ کردہ بود و مسافرت روحانی کرنال (ہند) نیز فرمود۔ درمولتان برای زیارت درگاہ حضرت خواجہ بہاء الحق والدین زکریا مولتانیؒ تشریف می برد و مسافرت بہ بریلی (ہند) باملاقات کردن با اعلیٰ حضرت شاہ احمد رضا خان بریلوی رحمۃ اللہ علیہ نیز کردہ بود۔ برای زیارت مزار حضرت قاضی احمد دمائی قلم سرہ در موضع قاضی گوٹہ احمد، منطقہ سند تشریف بردہ بود و در قصبہ بیر بل شریف (بخش سرگودھا) و قصبہ لہ شریف (بخش جہلم) نیز رفتہ است۔ دو بار مسافرت گولڑہ شریف (بخش راولپنڈی) کردہ بود و با حضرت پیر محمد علی شاہ ملاقات روحانی فرمودہ بود۔

درخانہ های مریدان و ارادتمندان قیام کردن ہر گز پسند نمی فرمود۔ ارادتمندانی خیلی کم را شرف مہمان نوازی حضرت میان شیر محمد ربانی قلم سرہ نصیب گردیدہ است۔

فیضان مبارک

فصل اول در اتباع سنت

حضرت میان شیرربانی قلمس سره پیکر اتباع سنت بود در هر قول و فعل پاسداری سنت رسول مقبول صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم می کرد اگر کسی عملی خلاف سنت می نمود و حضرت میان صاحب آن را می دید اظہار ناراحتی و ناگواری زیاد می فرمود در هر کاری و فعلی می خواست که سنت خیرالانام صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم جاری و ساری باشد در نماز صفہارا بمطابق سنت با دست مبارکش درست و راست می فرمود در عبادت و ریاضت و گفتار و کردار و آداب و معاشرت و نشست و برخاست و وضع و قطع خویش همواره سنت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم را دوست می داشت غرضیکہ در هر لمحہ زندگانی خود تفسیر عملی آیہ کریمہ: "اطیعوا اللہ واطیعوا الرسول" می بود۔

چون کسی عملی خلاف سنت می کرد حضرت میان صاحب آنرا بنظر حقارت می نگریست و عزت و احترام او هرگز نمی کرد و اکثر و بیشتر می فرمود کہ اگر مسلمان عمل خلاف سنت و غیر مشروع را بیند باید مثل گرگ گرسنہ کہ بر بز حملہ آور می شود بر مخالف پیغمبر اکرم و تارک سنت بہ افتد۔

حضرت میان شیرربانی قلمس سره در زندگانی مبارکش روح و معنویت اتباع سنت را تازه نمود هر کسی کہ در خدمت ایشان حاضر می گشت او را تاکیلمی فرمود کہ در اتباع سنت رحمت دو عالم صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم کو شان باشد کہ کامرانی دو جهان در پیروی سنت می باشد حضرت

میان صاحب محب و عاشق صادق آنحضرت صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم بود اکثر در حال سکر می فرمود که ما از رسول اکرم صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم آگاه هستیم و چون در حال صبحومی آمد می فرمود: "بعد از خدا بزرگ توئی قصه مختصراً"۔

شادروان (مولوی) میان سر محمد شفیع برادر خاله زاد حضرت میان شیر ربانی قلم سره بود۔ باری حضرت میان صاحب پیش خاله خود به لاپور تشریف برد و به خاله خود فرمود: "خاله جان چه پسری مخنث زائیده اید که نه ریش دارد و نه سبیل! اگر امروز او ریش می داشت چون در کونسل (کمیته) انگلیسیه می نشست چقدر قشنگ می بود و از شکر و صورتش چه رعب و دببہ اسلام بردل انگلیسیها نقش می گشت و انگلیسیها می دانستند که مسلمان اینقدر بارعب و باوقار می باشند مگر تاسف می خورم که او (میان محمد شفیع) عیسائی (نصرانی) گشته است (یعنی شکر و صورتش مثل مسلمانان ندارد)۔"

حضرت میان صاحب باری به سر محمد شفیع فرمود: "دلم نمی خواهد که اسم شما بر زبان رانم اسم شما چقدر قشنگ است رعایت اسم شما بکنید و بسگالید و بفهمید که صورت پدر شما چقدر عالی بود۔ امروز شما آن طور شکر و صورت هارا دوست ندارید۔ درحقیقت این هم خطای همون بزرگان هست که شما را در ولایت (لندن) فرستاده اند۔ اگر ایشان شما را آنجا نمی فرستادند شکر و صورت شما هر گز مسخ نمی شد"۔

روزی افسری از اداره قطار (ریلوے سپریشنٹنٹ) در خدمت حضرت میان شیرربانی قلم سره آمد که ریش و سبیل تراشیده و بر سر کلاه اداری و محکمانه داشت۔ حضرت میان صاحب از او پرسید که شما چقدر حقوق (تنخواه) می دهند؟ گفت: "هزاریا یازده صد روپیه!" حضرت میان صاحب لطمه ای زور دار طوری بر رخسارش زد که کلاه اش دور افتاد و سپس فرمود

که آیا این هزار روپیه شمارا از "منکر و نکیر" محفوظ خواهد داشت و "پلمبراط" را بوسیله همین عبور خواهی کرد؟ و آیا وقت حساب و کتاب در معشر رشوه فاده درجنت خواهی رفت؟ آیا مسلمانی همین است؟ همه فرزندان انگلیسیها اند و در انگلستان فرزندان بدون پدر همین طور می باشند - این دنیا کافران مطلق اند

روز و شب در بق بق و در رق رق اند

این دنیا چه کھین و چه مھین

لعنت الله عليهم اجمعين

این دنیا چون سگ دیوانه اند

دور شو زیشان که بس بیگانه اند

باز فرمود :- "آقا پاسداری قانون خداوند چیزی ست' آنرا کسی ادای کند

که خالق و مالک خویش را احترام بگذارد" - این افسره از بیان مبارک و

تنبیه حضرت میان صاحب' خیلی متأثر گردید و در آینده حالت خود را

درست نمود -

فصل دوم: در ارشاد و تبلیغ دین: اکثر عالمان در خلعت حضرت میان

شیرربانی قدم سره حاضر می گشتند - حضرت صاحب' از ایشان می پرسید

اکنون حال پاسداری شریعت چه طور است؟ برخی می گفتند اکنون حال

پاسداری شرع خیلی خوب است! مردم نماز هائی خوانند و روزه هائی گیرند -

حضرت میان صاحب' می فرمود که وضع حقوق مردم چه طور است؟ پدر

دشمن پسر و زن دشمن خوانند و همسایه دشمن همسایه می باشد! آیا همین

پاسداری شرع است؟ - چشمهای مردم عالمان و ازمی شد و ایشان درهوش می

آمدند و می گفتند: آری' حضرت صاحب' مردم شرع و قرآن عظیم را پس پشت

گذاشته اند - باز حضرت میان صاحب' می پرسید: "آیا بیست سال قبل ازین"

حالت مردم همین بود؟" عرض می نمودند: "نه' حضرت صاحب' قبل ازین در

مردم محبت و خلوص و ہمدردی بودہ کہ الان اصلاً مفقود است۔ حضرت
میان صاحب می فرمود کہ این ہمہ اثر انگلیسیہاست (یعنی اثر حکمرانی و
ثقافت نصاریٰ بر مسلمانان می باشد)

روش پند و اندرز : روزی حضرت میان شیرربانی قلمس سرہ در "حجرہ
شریف" تشریف برد۔ این دہ پیر خانہ بزرگان حضرت میان صاحب بود۔ دید
کہ سجادہ نشین خانقاہ حجرہ شریف ریش تراشیدہ دارد و اہتمام اوقات نماز
نیز ندارد و برای شکار و صید تفنگ و سگ وغیرہ داشتہ باشد۔ حضرت میان
صاحب بہ او فرمود : این چہ طرزی ست کہ شما اختیار نمودہ اید؟ آیا آبا و
اجداد شما اینطور می کردند؟ یا این سنت رسول مقبول صلی اللہ علیہ وآلہ
وسلم و طریقہ حضرت علی رضی اللہ تعالیٰ عنہ می باشد۔

جناب سجادہ نشین چون این حرفہای حضرت میان صاحب شنید، خیلی
شرمندہ گشت و زار و قطار گریستن آغاز کرد و گفت "من ہمہ خلاف
روش بزرگان خود کردہ ام، الان توبہ می کنم و در آیندہ اینطور کار ہانمی
کنم و بردست شما توبہ می کنم۔"

طرز اصلاح احوال مردم : چون حضرت میان شیر ربانی قلمس سرہ کسی
رامی دید کہ در او عیبی ست، او را بلا تردد مطلع می فرمود، حاکم بود یا
محکوم و مسکین بود یا مالدار و مسافر بود یا ہم شهری و رشتہ دار بود یا
غیری، او را بہر طوری از عیبش آگاہ می ساخت۔ مردم حرفہای حضرت میان
صاحب را برضا و رغبت می شنیدند چراکہ می دانستند کہ کسی کہ با
ایشان نصیحت می فرمود او حضرت میان شیرربانی می بود کہ خودش نمونہ
کامل اتباع سنت مصطفیٰ علیہ الصلوٰۃ والسلام پیش می نمود۔

علامہ اقبال لاہوری در حضور حضرت شیرربانی قلمس سرہ :
روایتی ست کہ باری علامہ اقبال لاہوری (شاعر مشرق و مفکر اسلام ہوائی)
برای زیارت حضرت میان صاحب بہ شرقپور شریف آمدہ بود۔ حضرت میان

صاحب قلم سره چون علامه اقبال را دید، فرمود کہ اقبال گاہ بگاہ می آید (یعنی ہر روز نمی آید) و بعداً فرمود کہ حجام را بیارید کہ من ریش خود را بترا ششم۔ این انداز و روش تبلیغ حضرت میاں صاحب بود کہ اقبال را احساس می داد کہ شما سنت مصطفیٰ صلی اللہ علیہ وسلم یعنی ریش ندارید۔ علامہ اقبال اشارہ حضرت میاں صاحب را فهمید و درک کرد و گفت کہ حضرت باید از گناہ نفرت کرد نہ کہ از گناہگار! ولی چون اقبال حرفهای حکمت آمیز حضرت میاں صاحب را شنیدہ ہمون وقت در چشمش اشکها روان گشت۔

حضرت میاں صاحب شفقت و معبت زیاد بہ اقبال فرمود و توجہ او را بہ سوی امور شرعی نمود۔ میگویند کہ علامہ اقبال تا مدتی زیاد نشستہ گریان بودہ و تاسف می خوردہ کہ او در آخر عمرش زیارت حضرت میاں صاحب نمودہ است۔ روایتی ست کہ علامہ اقبال در مدح حضرت میاں صاحب قطعہ گفت و در حضور حضرت صاحب آن را خواند ولی حضرت میاں صاحب حسب معمول از کسر نفسی خود آن قطعہ (کہ در ستایش ایشان بود) را نہ پسندید و سپس اقبال نیز آنرا از فہنش فراموش کرد۔

اہر شفقت حضرت میاں صاحب: اہر شفقت حضرت میاں شیرربانی مش بازاران می بارید و در حضور حضرت میاں صاحب فقط مسلمانان نمی آمدند بلکہ مردم غیر مسلم نیز برای زیارت ایشان حاضر می گشتند۔ حضرت میاں صاحب با ہر کس رفتار خوب و مساوی می کرد و در خانقاہ ایشان ہمہ کسان عزت و حرمت می یافتند۔

باری شخصی کہ منہباً سیکھ (سیک) بودہ در خانقاہ حضرت میاں صاحب حاضر گشت۔ گویا مردمان زیاد در خلعت حضرت صاحب موجود بودند۔ لہذا این سیکھ (سیک) در گوشہ ای خاموش گشتہ نشست۔ مدتی سرش را خم کردہ نشستہ و سپس بلند شدہ و قریب حضرت میاں صاحب آمد

و اجازه رفتن طلبیده گفتم: "حضرت صاحب' خداوند شما را اجر بدهد' کاری که از سالها درست نمی شد' اکنون در حضور شما درست شده است" گویا او را نوبت به عرض گزاری نیز نشد ولی دلش قرار یافت. "سبحان الله".

سیکھ مسلمان گشت: باری حضرت میان شیرریانی قلم سره در سرهند شریف (هند) برای زیارت مزار مقلس حضرت مجدد الف ثانی امام ربانی شیخ احمد فاروقی سرهنلی قلم سره می رفت. در راه بربیک ایستگاه قطار حضرت صاحب' پیاده گشت که برای وضو آب بگیرد. چون آب وضو گرفته حضرت میان صاحب' برگشت جوانی خوش وضع و صورت را در لباس ارتشی ملبوس در اطاق قطار ایستاده دید. حضرت میان صاحب' نگاه خاص به سوی این جوان فرموده به او خطاب نمود: "ای جوان آیا صورت شما مثل مسلمانان می باشد؟" جوانی که سیکھ (سیک) بود' اصلاً" توجه به جانب حضرت صاحب نکرد و با تنلی و ترشروئی گفت: "برو' ای بزرگ' کار خود بکن" گویا نمی دانست که حضرت میان صاحب' داشت کار خود را انجام می داد. قطار بوق زد و به راه رفت.

ناگاه همون جوان که سیکھ بود' دویده در اطاق قطاری حضرت میان صاحب' وارد گشت و بر قدم مبارک ایشان افتاده' عرض گزار شد: "حضرت مرا مسلمان بسازید!" حضرت میان صاحب' با کمال محبت و شفقت او را به سینه خویش گرفت و فوراً" مسلمانش کرد.

انداز ارشاد و تبلیغ: روش و طرز ارشاد و تبلیغ حضرت میان شیرریانی خیلی عمده و دلنشین و عالی بود و طرز گفتار ایشان شیرین و دلکش بود. ایشان خیلی نرم و سهل و ساده بصورت کلمات مسجع حرف می زد. سلاست و بلاغت حرفهای ایشان در حال غشمتگینی نیز برقرار می بود. انداز گفتار اینقدر دلنشین بود که تاثیرش در درگ و ریشه شنونده' داخل می گرفتید.

واقعات بیشمار سلف صالحین به حضرت صاحب را از بر بود و از آنها به مردم مثال می آورد و تلقین و هدایت می نمود چون مردم واقعات پرتاثیر و فکر انگیز صالحان و عارفان از زبان مبارک حضرت میان صاحب می شنیدند گریان می شدند و خود حضرت میان صاحب نیز همراه مردم شنونده گریان می شدند.

حضرت میان شیررسانی قلم سره مردم را می فرمود: سیکهان (سیکان) را به بینید که بر تعلیمات گرو خود چقدر عمل می کنند نمی دانیم که ما مسلمانان چرا گرویده پیروی انگلیسیها شده ایم؟ ریش سیکهان (سیکان) را از مشاغل زندگی و آموزش و کاروبار دنیا و استخدام دولت هرگز مانع نمی شود و بر ایشان هیچ کس اعتراض نیز نمی کند و آنان از هیچ کس نمی ترسند ولی ما مسلمانان خواه موهای سر نداشته باشیم ریش مان را حتماً می تراشیم آیا ما انگلیسیها را آگاه می سازیم که ما از دین اسلام تعلق خاصه نداریم؟

حضرت میان شیررسانی قلم سره اکثر و بیشتر از مردم می پرسید که چند سال انگلیسی را خوانده اید؟ پاسخ می گفتند که دو سال و سه سال و پنج سال و غیره حضرت میان صاحب می فرمود که معنی "بسم الله" را بگویند مرد مان زیاد جواب نمی دادند این روزگار بود که آفتاب حکمرانی و اقبال انگلیسیها بر همه جهان می تابید حضرت میان صاحب کارمند تنظیم سیاسی و معاشرتی نبود و نه تعلق به تنظیمی داشت که علیه دولت انگلیس بود ولی بلاخوف علیه فرنگی و انگلیسیها حرف می زد و تهنیب آنان را مخالف اسلام می دانست لذا مردم سحر و طلسم خورده جاه و جلال دولت انگلیس را از قید و غلامی آنان آزاد می ساخت و مرد مان را حوصله می داد که سر را بلند کرده زنده بمانند و از غلامی دولت و تهنیب انگلیسیها رها بشوند و در غلامی سرور کائنات و فخر موجودات حضرت محمد صلی

اللہ علیہ وسلم در آیند کہ ہمیں ذریعہ نجات و فلاح دو جهان می باشد۔

برخی مردم برای آزمودن پیش حضرت میاں شیرربانی قلم سرہ می آمدند و چون صورت و سیرت ایشان را ملاحظہ می کردند در عقیدتمندان حضرت صاحب شام گشته برمی گشتند۔ شب و روز حضرت میاں صاحب مثل کتابی روشن بودکہ مردم آنرا خوانندہ ہدایت می یافتند۔ ہرکہ ساعتی یا وقتی زیاد در حضور ایشان می نشست، ہر چند مخالف ایشان می بود، نمونہ زندگی ایشان را دیدہ در عقیدتمندان ایشان شام گشته معترف درجات بلند و عالی ایشان می شد۔

احترام مردم: روزی یکی از مالداران نوکر خاک نشینی و عبادت گزاری حضرت میاں شیرربانی قلم سرہ راشنیلہ در خانقاہ ایشان حاضر شد۔ وقت طعام خوردن بود۔ حضرت میاں صاحب از او پرسید: "ہمراہ شما کسی ست؟" گفت: "اری نوکرم در پائین نشسته است۔" گویا حقارت برای نوکرش کہ داشت از روش گفتارش عیاں بود۔ لذا حضرت میاں صاحب این مالدار را بہ طرز عامیانہ طعام داد و خودش پائین رفت۔

حضرت میاں صاحب پائین رفتہ نوکر آن شخص مالدار را باخود بالا آورد و پیش ہمہ مرد مان او را بطور خاص و باعزت و احترام نزد خویش نشانید و سپس او را در طعام خوردن باخود شریک نمود۔ چون از طعام خوردن فارغ گشت، فرمود: "چہ ستم است کہ مردم متاع قلبی جهان (یعنی مال و دولت) را ذریعہ عزت و حرمت خیال می کنند و این برای آخرت عذاب است، ہر چہ مال کم خواهد بود، حساب (محشر) آسان خواهد شد۔"

شفقت با مردگان: بازی در شرقپور شریف ویای طاعون پیدا شد۔ شخصی از مرض طاعون ہلاک گشت۔ مردم نزد میت او تمی رفتند۔ ہیچ کس برای کفن و دفن این مرد آمادہ نمی شد۔ چون حضرت میاں شیرربانی قلم سرہ مالدار چیز آگاہ گشت، میان معتمد دین کہ یکی از عقیدتمندان حضرت صاحب

بود، او را همراه خود گرفته و در خانه آن شخصی مرده تشریف برد و مرده را بدمت خود غسل داد میان محمد دین آب بریدن مرده می ریخت و حضرت صاحب او را می شست و عزیزان و رسته داران آن مرده دور ایستاده نظاره می کردند.

حضرت میان شیررسانی قلمس سره میت را غسل داده کفن پوشانید و بر پیشانی مرده بوسه داد و بامردم خطاب فرمود: "الان بیایید" - مردم پیش آمدند و جنازه را بر برداشتند چون در گورستان رسیدند حضرت میان صاحب میت را بدمت خود درگور گذاشت و دفن نمود سبحان الله.

جنبه محبت عارفانه: چون انسان در محبت حق مستغرق می گردد، او به همه کسان محبت می ورزد. بگفته صاحب خزینه معرفت: چون حاجی جلال الدین صاحب فیلتار، مقیم موضع "جوڑا" که مسلکاً اهل حدیث بود، از حج بیت الله پس آمد و کیفیت های سفر مدینه منوره و در حین زیارت روضه مقدسه نبی کریم صلی الله علیه وسلم که درک کرده بود، طوری بیان نمود که کسی نسبت دار از کاملان نقل می نماید. بر این موقع حضرت میان صاحب نیز در قصور تشریف آورده بود. مؤلف خزینه معرفت می گوید که بنده واقعه جلال الدین صاحب موصوف در خدمت حضرت میان صاحب شرح دادم. فرمود: "باید در موضع "جوڑا" برویم! چنانچه صبح در موضع جوڑا رسیدیم و حضرت میان صاحب، با حاجی جلال الدین صاحب ملاقات نمود و از ایشان کیفیت های مدینه منوره شنید و در حین شنیدن حالات مدینه منوره بر طبع عالی حضرت میان صاحب جذب طاری می گشت. شب در همین ده بسر نمود حاجی صاحب موصوف بسیار تواضع و خاطر مدارات "حضرت میان صاحب" کرد.

حاجی صاحب موصوف گاو میشی داشت، شیری که صبح داد، آن را در خدمت حضرت میان صاحب و همرا هیان ایشان تقدیم نمود و شیری که شبی

داد، آنرا خمیر کرد و ماست ساخت، چون صبح دیگر زوجه محترمه حاجی صاحب موصوف این ماست را مالید، از آن همین قدر کره (مکهن) گرفت که قبلاً از شیر دو وقت می گرفتند. این حقیقت را در خلعت شوهر خود (حاجی صاحب موصوف) نکر نمود. حاجی صاحب موصوف برای امتحان کردن کره (مکهن) را وزن نمود، واقعاً همان قدر بود که قبلاً می بود. صاحب خزینه معرفت می گوید که حاجی صاحب موصوف بعداً نیز این تنکره پیش بنده بارها کرد و باری در شرقپور تشریف برد و احوال حضرت میان صاحب را دید و شادمان گشت و گفت "احوال که در اینجا دیده ام در جانی ندیده ام"

تأثیر نگاه مبارک : بگفته صوفی محمد ابراهیم قصوری صاحب باری حضرت میان صاحب در فیروزپور تشریف برد. در خانه ای که قیام فرمود، در آن یک حافظ قرآن که نابینا بود، در خلعت "حضرت میان صاحب" رسید. حضرت میان صاحب به این حافظ قرآن فرمود که رکوعی از قرآن مجید تلاوت کنید. حافظ صاحب موصوف یک رکوع قرآن کریم تلاوت کرد سپس این حافظ به صاحب خزینه معرفت گفت که: — "من زبان عربی را نمی فهمم، ولی رکوعی که در خلعت حضرت میان صاحب تلاوت نمودم، از برکت حضرت صاحب، معنی هر آیت را فهمیده ام."

محبت با پیر خانه خود : بعد از آن حضرت میان صاحب به "فیروزپور چهاؤنی" تشریف برد و در خانه حافظ عبدالله قیام کرد. کسی گفت که اینجا حافظ قرآن نابینا می باشد که از پمنشینان حضرت امام علی صاحب است. چون حضرت میان صاحب این شنید، در مسجدی که آن حافظ صاحب می بود، تشریف برد و یک ساعت آنجا اقامت فرمود. سپس فرمود که: — "مراحتی نصیب گشت که گویا در خلعت حضرت اعلیٰ صاحب نشسته

این نیز گویا محبت باپیرخانه خود بود که کسی که از پمنشینان شیخ و مرشد ایشان بود از صحبت او حقی می یافت.

فناى اتم (فناى كامل) : باری در لاپور تشریف برد در دست عصایی داشت. چون در "شاه عالمی" رسید در جوش آمد و بر عصا فشار داده فرموده که این خانه هاکی فنا می شوند؟ سه بار به صدای بلند همین طور فرمود صاحب خزینه معرفت می گوید که بنده را فکر نامنگیر شد که صاحب خانه ها پریشان گشته چیزی نگویند شکر است که کسی چیزی نگفت.

فراست صادق : باری در قصور تشریف آورد از بازار می رفتند درجایی کودکان چند بازی می کردند چون دید فرمود: این کودکان که بازی می کنند استعدادی در ایشان موجود است که اگر کوششی کرده شود ازین ها حفاظ قرآن کریم اولیای کرام و عالمان دین بیرون می آیند افسوس که استعداد ایشان رائیگان می گردد.

سپس بزرگی را از تذکرة الاولیاء یاد فرمود و گفت: "این بزرگ چون کودکان را در بازی محومی دید همین طور تاسف می خورد".

چون قصور تشریف می آورد اکثر بوسیله ترین (ترین) شب می آمد و عقیلتمندان را می فرمود که تردد نان تازه نکنند در خانه های شما اکثر برای بچهگان پاره پای نان می باشد پرچه خواه نان نصف باشد بیارید فرمود: من چون به لاپور می روم از بازار کلچه ای (نانی) می خرم و همون برای همه روز برایم کافی می شود چون کم خورده قناعت کرده شود وقت می گذرد.

کشف و کرامات

کشف و کرامات از اولیای کرام و صوفیان عظام ہموارہ ظاہر می گردد و این علامت و خاصہ بزرگی و کرامت ایشان می باشد۔ از حضرت میان شیربانی قلم سرہ کشف و کرامات بی شمار ظہور یافت۔ ما اینجامشتی از خرواری برای تمثیل و نمونہ نقل می کنیم۔

از ماری کہ در دلوبودہ آگاہ شد: شبی حضرت میان شاہ ربانی برسقف مسجد در نماز نفل مشغول بود۔ کسی آمد و خواست کہ از چاہ مسجد آب بگیرد۔ چون او دلو را در چاہ انداخت، حضرت میان صاحب از سقف مسجد پائین تشریف آورد و از دور این کس را صدا داد کہ صبر کنید۔ سپس فرمود کہ اول از درون مسجد چراغ روشن را بیارید، باز دلو را از چاہ بیرون آرید۔

شخصی دیگر نیز صدای حضرت میان صاحب را شنیدہ در مسجد وارد گشت و دویدہ چراغ روشن را از مسجد بیرون آورد۔ حضرت میان صاحب فرمود: "اکنون دلو را بیرون آرید"۔ چون دلو بیرون آوردند و بر زمین گذاشتند، حضرت میان صاحب چراغ را نزد دلو کرد۔ چون هر دو کس در نور چراغ در دلونگاہ کردند، ترسیدند و پس کشیدند۔ در دلو ماری بود کہ آنان دیدہ بودند۔ هر دو نفر این مار را کشتند و سپس از حضرت میان صاحب پرسیدند کہ حضرت شما برسقف مسجد بودید، چه طور فهمیدید کہ در دلو ماری است؟ حضرت صاحب تبسم نموده فرمود: "اوراکہ می پرستیم، همون مارا ازین چیزها آگاہ می سازد"۔

کرامت دیگر: باری در مسجد خود کہ تازہ تعمیر گشتہ بود، حضرت

میان شیرربانی قلمس سره تشریف فرما بود۔ به حاجی عبدالرحمن خطاب کرده پرسید کہ چیزی دیده اید؟ او اینور و آنور نگاه کرده گفت: "نه حضور۔ چیزی ندیده ام"۔ فرمود: "الان خواهی دید"۔

وقتی نگنشت کہ حاجی صاحب موصوف گفت: "حضرت صاحب الان دیدم" فرمود: "چه؟" گفت: "اینکہ حضرت امام علی شاه صاحب رحمته اللہ علیہ تشریف آورده اند"۔ سبحان اللہ۔

کرامت دیگر: روزی حضرت میان شیرربانی قلمس سره فرمود کہ من به موضع "اثاری" می رفتم کہ در راه طوفانی آمد۔ باران و برف باریدن آغاز نمود۔ چون طوفان خیلی شدت اختیار کرد، درختان از زمین بیرون آمده می افتادند۔ خیال کردم کہ از خیابان جدا شوم۔ الهام شد کہ بر خیابان بروید لذا درباران و برف و طوفان بر خیابان راه می رفتم حتی کہ به امن و سلامتی در ده "اثاری" رسیدم۔ مردم بر رسیدن من با امن و سلامتی حیران گشتند، زیرا کہ خیابان پر از درختان می بود کہ درین طوفان افتاده بودند۔ سبحان اللہ۔ خداوند بندگان خویش را از هر بلا و مصیبت محفوظ و مامون می دارد۔

نو مولودی خاموش گشت: روایتی ست کہ در شرقپور شریف درخانه ای نومولودی بود کہ همواره گریه می کرد۔ پدر و مادرش درمان این کردند ولی اتفاقش نشد۔ چون ناچار گشتند در حضور حضرت میان شیر ربانی قلمس سره آوردند۔

نو مولود داشت می گریست، حضرت صاحب سوی او نگاه کرده فرمود: "اشکے ای اونے سانوں تے رون نا ول اج تک نہیں آیا توں تے ہر وقت رونا این"۔ یعنی "ای پسرک تو عجیب هستی کہ ما تاکنون طرز گریستن نیاموختیم و تو ہمہ وقت گریه می کنی"۔ بس همین فرمود کہ نومولود خاموش گشت۔ وقتیکہ از روزی تولدش داشت گریه می کرد۔

احترام کشفی: حضرت میان شیرربانی قلمس سره سوال کسی را رد نمی

فرمود۔ حاجتمندی ازین حال آگاہ شد و برای کمک مالی نزد حضرت میان صاحب آمد و چون در شرقپور شریف وارد شد، خیال کرد کہ اگر خود را پیش میان صاحب "سیدی" ظاہر خواہم کرد، حتماً ایشان توجہ زیاد برای کمک خواہد کرد۔

لذا چون در حضور حضرت میان شیربانی قلم سرہ آمد، گفت کہ: "حضرت سید ہستم و پیش شما آمدہ ام کہ کمک مالی من بفرمائید۔" حضرت میان صاحب کمک مالی او فرمود و حسب معمول ایشان برای خدا حافظی ہمراہ این حاجت مند تشریف برد۔ چون از شرقپور شریف بیرون شد، حضرت میان صاحب بہ او فرمود: "بشنو، ہمین جاست کہ در دل شما خیال "سید" شدن پیدا گردیدہ بود، لذا عزت و توقیر شما تاہمین جاست، الان پس می گردم۔"

خیر است یا نیست؟ : روایتی ست کہ باری کسی از حضرت میان شیربانی قلم سرہ احوال پرسی کردو گفت: "میان صاحب خیر است؟" حضرت میان شیربانی قلم سرہ فرمود: "برادر جان، اگر اعمال نامہ در دست راست دادہ شد، خیر است ورنہ نہ!!"

کسر نفسی و انکسار : معروف است کہ باوجود این رعب و جلال عالم کسر نفسی و انکسار حضرت میان صاحب این بودکہ ہرگز نمی پسندید کہ کسی بہ کفش مبارکش دست بزند۔ اگر کسی در عالم نادانستگی پاپوش مبارک حضرت را برداشتہ پیش ایشان می گذاشت، حضرت صاحب می فرمود کہ این کفش را شما ببرید، من لائق این نیستم کہ کسی پاپوشم را پیش من بگنارد۔ اگرچہ این کار برای بزرگان کردن روا است ولی من نہ بزرگ "ہستم و نہ ولی لنا برای من این طور نکنند۔"

اگر حضرت میان شیربانی قلم سرہ بر رختخواب نشستہ می بود و کسی برای تعظیم پیش ایشان بر زمین می نشست، حضرت صاحب او را بر

رختنواب نشستن مجبور می کرد و اگر آن کس از به برابر حضرت صاحب
 نشستن می ترسید، حضرت صاحب همراه او بر زمین می نشست و آن کس
 شرمند گشته بر رختنواب می نشست.

سفر دار بقا و جانشین

چون عمر مبارک حضرت میان شیرربانی شصت و سه سال شد، ضعف پیری ظاهر گشت. باز هم نماز پنجگانه باجماعت ادا می فرمود. بعلمت ضعف فقط خطبه جمعه می داد و امامت نماز جمعه می فرمود. هر روز در ضعف جسمانی اضافه می شد حتی که مریض گشت.

عزیزان و عقیدتمندان حضرت میان صاحب ایشان را برای درمانش به سری نگر (کشمیر مقبوضه) بردند. بعد از چهار روز حضرت میان صاحب فرمود که مرا خانه ببرید لذا حضرت میان صاحب را از سری نگر براه راولپنٹی در لاهور آورند و اینجا علاج و معالجه جاری شد.

اگرچه در دوز های بیماری معمولات حضرت میان صاحب متفرق گشته بود ولی در عبادت و یاد الهی هیچ کمی واقع نگردیده بود.

روزی از همین روز ها حضرت میان شیرربانی برادر خود حضرت میان غلام الله قلم سره را صدا فرمود و آنوقت حضرت نورالحسن شاه و بابا عبداللہ فیروزپوری در خدمت اقدس حضرت میان شیرربانی قلم سره موجود بودند. پیش ایشان حضرت میان صاحب به برادر خرد خویش فرمود: مرد مانیکه بر خانقاه و درگاه من می آیند، در خدمت ایشان کوتاهی نکنید و اقامت نماز جمعه خود شما کنید بدانید که صراط مستقیم فقط در اتباع سنت نبوی (صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم) است.

سپس در خانه خود تشریف برد. با همه عزیزان و افراد خانواده شفقت و محبت ورزید و سلام گفت و خدا حافظی نمود و فرمود: "اکنون من خواهم که در "ڈوہیرا والا" (نام گوزستانی که در آن حضرت صاحب ملفون

گشت) بروم!"

گویا این اظهار به اشاره غیبی بود که "من رفتنی ام بسوی خداوند بزرگ و بعد از من عقیدتمندان و مریدانم را حضرت غلام اللہ قلم سرہ در طی منازل عرفان و سلوک کمک و یاری و رہنمائی خواهد کرد و وی جانشین و خلیفہ مجاز من خواهد بود۔"

بالآخر روز دو شنبہ ۳ ربیع الاول در سال ۱۳۳۷ھ بمطابق ۲۰ - اوت ۱۹۲۸م در حین تلاوت سورہ اخلاص بعد از نماز عشاء، قریب یازده و نیم شب، به عمر مبارک شصت و پنج سالگی، این آفتاب روحانی از عالم فانی به عالم جاودانی رحلت فرمود و واصل بحق گشت۔ "اناللہ وانا الیہ راجعون"۔

خدا رحمت کند این عاشقان پاک طینت را

قطعه تاریخ رحلت حضرت میان شیر ربانی قلم سرہ

چو مولانای قبلہ شرقپوری

ز دنیا شد روان با کام و آرام

"وصال شیر حق شیر محمد" (۱۳۳۷ھ) شہ سال و صالح ای نکونام

روز دیگر بوقت ساعت شش شام جنازہ حضرت میان شیر محمد شیر ربانی

قلم سرہ در گورستان "دوہران والا" رسید و حضرت صاحبزادہ مظهر قیوم

رحمتہ اللہ علیہ امامت نماز جنازہ ایشان کرد و در حضور ہزاران سوگوار و

عقیدتمند، حضرت شیر ربانی را در گورستان "دوہران والا" دفن کردند و مزار

مقلم و بابرکت و پر انوار ایشان ہمین جا مرجع الخلائق است۔

جانشین حضرت میان شیر ربانی شرقپوری: حضرت میان شیر ربانی

قلم سرہ، برادر خرد ایشان حضرت میان غلام اللہ قلم سرہ گشت کہ

ملقب بہ "حضرت ثانی لاثانی" شد۔

خدمات دین

فصل اول در تعمیر مساجد

حضرت میان شیر محمد شیررسانی شرقپوری قلم سره برای اتباع سنت و فروغ دین اسلام خدمات بیمثال و یگانه ای انجام دادو در تعمیر نمودن مساجد برای عقیدتمندان نمونه قابل تقلید و پیروی باقی گذاشت و نه فقط مساجد نو تعمیر فرمود بلکه مساجد قدیم را از سر نو تعمیر و مرمت فرمود و بمطابق سنت انبیا علیهم الصلوٰۃ والسلام در کارهای تعمیراتی و مرمتی مساجد بنفس نفیس شرکت فرمود و مثل مزدوران کارمی کرد و با این عمل مبارکش فوق و شوق خاصه به عقیدتمندان و مریدان خود عطا کرده است که نظیر آن یافته نمی شود۔ مساجد یکه در روزگار حضرت میان شیررسانی تعمیر گشت قرار زیر اند:-

(۱) در "محلہ بنی پورہ شرقپور شریف" مسجدی بودکہ در روزگار حضرت میان صاحب از آن فقط نشانی بود و آن نیز غیر محفوظ بود۔ حضرت میان صاحب این مسجد را با خطوط قدیم از سر نو تعمیر فرمود و در نزد این خانه ای برای پیش امام نیز تعمیر ساخت و نزد آن چاهی کند و غسلخانه و طهارت خانه ها نیز بنا فرمود۔

بگفته صاحب خزینہ معرفت: "حضرت میان صاحب قلم سره در تعمیر این مسجد خود سهم بود و ستون های مسجد را با همکاری مرد مان به کار می گذاشت۔ اینجا شجری را از زمین کنیلند و حضرت میان صاحب درجالت که از کندن این شجر پیدا شده بود، تشریف برد و خاک از آنجا برداشت و آنرا بوئید و فرمود کہ:- "در این نیز بوی انگلیسی می آید۔"

(۲) مسجدی دیگر در گورستان ٹوهران والہ تعمیر فرمود کہ ازین قبرستان در جنوب مغرب شرقپور واقع است۔ این مسجد دارای دو اطاق و یک چاه و غسلخانہ ہا و حجرہ و برآمدہ می باشد۔ برای آباد کردن این مسجد درویشی را آنجا گذاشت کہ بگفتہ صاحب خزینہ معرفت تاکنون آنجا موجود است و این درویش در راہ مسجد گز و بوته کاشتہ است و خلعتی خوب خانہ خدا می کند۔ در وقت تعمیر مسجد معلوم می شد کہ گویا نزد قبر مبارک خود این مسجد ساختہ است و بعنا "ہمین طور شد کہ پس از وفات ہمین جامدفون گشت۔ روز ہای کہ این مسجد را تعمیر می فرمود عقیدتمندان و مریدان می گفتند کہ حضرت این جای ست غیر آباد و ویران و ہیچ کس اینجا نمی آید" لذا اینقدر مسجد عالیشان تعمیر کردن چہ فائدہ دارد فرمود: "ہیچ" چون مردی خداوند خواهد مرد" این مسجد آباد خواهد شد۔

چون حضرت میان شیرربانی قلم سرہ رحلت بحق فرمود و در ہمین گورستان نزد مسجد معو استراحت گشت از ہمون روز نماز پنجگانہ در این مسجد شروع شد و تاکنون ارادتمندان حضرت میان صاحب شب و روز درین مسجد در عبادت و ریاضت مشغول باشند۔

(۳) مسجدی دیگر در محلہ شیرربانی در شرقپور تعمیر نمود کہ در طرز خاص و عملہ تعمیر شلہ بود۔

(۴) مسجدی دیگر در پیرخانہ خود (در قریہ کونلہ شریف) تعمیر کردہ بود این مسجد دارای سہ اطاق و ایوانی وسیع می باشد۔

(۵) مسجدی نیز در چاہ خود تعمیر فرمودہ بود۔

(۶) مسجدی دیگر در کوچہ "دھل پورہ" کہ جانب راست شرقپور

شریف می باشد" ساختہ بود و این مسجدی کوچک ہمراہ تاجاھی

(۷) مسجدی ست در میانہ شہر شرقپور شریف کہ در روزگار حضرت

میان شیرربانی قلمس سره همین بزرگترین مسجد بود۔ درین مسجد حضرت مولانا غلام رسول رحمتہ اللہ علیہ کہ جد بزرگوار حضرت میان صاحب بود، امامت می کرد۔ چون در عهد حضرت میان صاحب مردم از راه های دور و دراز در شرقپور شریف می آمدند لذا روز جمعہ این مسجد برای مردم تنگ می شد۔ حضرت میان صاحب عزم وسیع نمودن این مسجد کرد و خانہ های چند کہ نزد این مسجد بود را در (۱۳۴۰ هـ) شامل مسجد فرمود و صحن و مسجد راکشاده نمود و برخی حجرہ و اطاقهای تازه نیز تعمیر فرمود کہ تاکنون درہمین صورت موجود اند و در آن روزگار مبلغ (۲۵) ہزار روپیہ بر تعمیر حجرہ و غسلخانہ و جای وضو و طہارت خانہ های تازه و اضافی مصرف شد۔

(۸) علاوہ ازین درمکان شریف روضہ مبارک حضرت امام علی صاحب رحمتہ اللہ علیہ را مرمت نمود باری درمکان شریف تشریف آورد و دید کہ قبہ روضہ مبارک حضرت امام علی صاحب در زلزله آسیب دیدہ است، برای مرمت این قبہ عزم فرمود و حافظ محمد عبداللہ صاحب مقیم چھاؤنی فیروزپور و کرم الدین نجار صاحب مقیم شرقپور شریف و فتح محمد خان مقیم گورو ہرسہای و نفری دیگر را برای مرمت این روضہ مبارک فرستاد و تقریباً ہزار و سہ صد روپیہ برای این مرمت مصرف شد۔

(۹) نشستگاہی درمکان شریف ساختند کہ آن دو اطاق و ایوان خوب داشتند و نشستگاہی دیگر ساختن می خواستند کہ تکمیل آن نشد۔ مساجدیکہ حضرت میان شیرربانی قلمس سره در روزگار خود تعمیر فرمود در آن ها هیچ سامان ولو ازم تعمیراتی ساختہ دست انگلیسی ها و یا درکارخانہ انگلیسی ها را ہرگز استعمال نکرد و اگر کسی این طور چیزی را می آورد حضرت صاحب ناراحت می گشت و آن را قبول نمی فرمود و ازین معلوم می شود کہ مقام تقوی حضرت میان صاحب چقدر بلند بود۔ حضرت میان شیرربانی سلسلہ تعمیر مساجد را کہ شروع فرمودہ بود

تاکنون جاری و ساری ست و آن صورت تعریکی اختیار نموده است۔ مریدان و عقیدتمندان حضرت میان صاحب ہموارہ برای سهم گرفتن در این کار خیر مشتاق و بیتاب می باشند۔ بعد از وصال مبارک حضرت میان صاحب خلیفہ مجاز ایشان حضرت ثانی لاثانی میان غلام اللہ قلم سرہ نیز در تعمیر مساجد سهم می گرفتند و سجادہ نشین فعلی آستانہ عالیہ نقشبندیہ مجددیہ شرقپور شریف حضرت صاحبزادہ میان جمیل احمد شرقپوری مدظلہ العالی این روش عالی مرشدان بلند مرتبہ خود را تاکنون زندہ و تابندہ دارد و مساجد تعمیر می فرماید و فریضہ تبلیغ و نشر اسلام انجام می دهد۔ مساجدیکہ در شہر های گوناگون پاکستان بہ نام نامی حضرت میان شیر محمد شیربانی قلم سرہ منسوب شدہ تعمیر گشتہ است و شب و روز برای احیا و نشر اسلام و شریعت مطہرہ در آنها کلمہ حق بلند می گردد، قرار زیر است:

- ۱۔ جامع مسجد شیربانی، محلہ شیربانی، شرقپور شریف۔
- ۲۔ جامع مسجد مدینہ شیربانی، عقب سول ہسپتال، شرقپور شریف۔
- ۳۔ جامع مسجد شیربانی، اکبر روڈ، وسن پورہ، لاہور۔
- ۴۔ جامع مسجد شیربانی، سنگھ پورہ، نزد باغبانپورہ، لاہور۔
- ۵۔ جامع مسجد قادریہ شیربانی، ۲۱۔ ایکڑ سکیم، نیو مزنگ، سمن آباد، لاہور۔

- ۶۔ جامع مسجد شیربانی، سانہ گلان، لاہور۔
- ۷۔ جامع مسجد غوثیہ شیربانی، چونگی امرسنہو، لاہور۔
- ۸۔ جامع مسجد شیربانی، شاہدرہ ناؤن، لاہور۔
- ۹۔ جامع مسجد شیربانی، گیلڈی نزد کھرڑیانوالہ، ضلع فیصل آباد۔
- ۱۰۔ جامع مسجد شیربانی، محلہ منیر آباد، گلزار کالونی، فیصل آباد۔
- ۱۱۔ جامع مسجد شیربانی، سلطان ناؤن، فیصل آباد۔
- ۱۲۔ جامع مسجد شیربانی، چک نمبر ۲۳۰، ضلع وہاڑی۔

۱۳ - جامع مسجد شیربانی فیصل آباد۔

۱۴ - جامع مسجد شیربانی نزد چونگی نمبر ۹ خانیوال روڈ ملتان۔

۱۵ - جامع مسجد شیربانی گرہ کوزا تحصیل ٹانک ضلع ڈیرہ

اسماعیل خان۔

۱۶ - جامع مسجد شیربانی پھالیہ ضلع گجرات۔

۱۷ - جامع مسجد شیربانی چک نزد لیاقت پور ضلع رحیم یار

خان۔

۱۸ - جامع مسجد شیربانی چک تحصیل یزمان نزد اڈہ تیرہ

ہزاری۔

۱۹ - جامع مسجد شیربانی گیائیں گجرات ضلع کوٹلی آزاد

کشمیر۔

۲۰ - جامع مسجد شیربانی سیکٹر ایف۔ ۹ اسلام آباد۔

۲۱ - جامع مسجد شیربانی الامین پلازہ صدر راولپنڈی۔

۲۲ - جامع مسجد شیربانی عقب گورا قبرستان نزد ملٹری ہسپتال

(سی ایم ایچ) راولپنڈی۔

۲۳ - جامع مسجد شیربانی قلعہ سوجان سنگھ نزد خانقاہ ڈوگران

ضلع شیخوپورہ۔

۲۴ - جامع مسجد شیربانی جہیز ضلع شیخوپورہ۔

۲۵ - جامع مسجد شیربانی محلہ رسول پور شیخوپورہ۔

۲۶ - جامع مسجد شیربانی اڈہ شیر پاک صادق آباد۔

۲۷ - جامع مسجد شیربانی سمندری ضلع فیصل آباد۔

فصل دوم: در نشر و اشاعت دین و معارف اسلامی بصورت کتب

حضرت میان شیررسانی قلم سره عارف کامل بود که بازبان و گفتار مبارک خود دل مردم را مسخر می نمود. علاوه از خطابت جمعتہ المبارک کہ در مسجد خود می فرمود، همواره در سفر و حضر تبلیغ و ارشاد به طالبان حق می فرمود. علاوه ازین کتب نادره معارف اسلامی و سلسله عالیہ نقشبندیہ مجلدیہ وغیرہ چاپ و نشر می کرد و میان ارادتمندان و طالبان حق و مردم خواننده مجانی تقسیم می فرمود. از آنها چند تا قرار زیر اند:-

۱- **مرآة المحققین: ملفوظات حاجی الحرمین الشریفین:**
تالیف حضرت ابوالبرکات امام علی شاه نقشبندی مکان شریفی (م ۱۲۸۲ هـ) بزبان فارسی، در احوال و تعلیمات و گفتار حضرت سید شاه حسین نقشبندی (م ۱۳۳۲ هـ) کہ مرشد حضرت امام علی شاه نقشبندی رحمتہ اللہ علیہ بود. بخواہش حضرت میان شیررسانی قلم سره مولوی غلام رسول نقشبندی این کتاب را بزبان اردو ترجمہ کرد و حضرت میان صاحب این را طبع فرمود. سرورق این کتاب (دو صفحہ در آغاز) بدست خود خطاطی فرمود و این نمونہ عالی خوشنویسی حضرت میان صاحب می باشد. در آغاز این کتاب نظمی از مترجم می بود کہ از ترتیب حروف های آغاز ہر بیتش نامی گرامی حضرت میان صاحب: "مولوی شیر محمد" بر می آید. این کتاب در دو حصہ می باشد. حصہ اول- حالات حضرت شاه حسین المعروف "بہورے والا" و در حصہ دوم "کلمات متبرکہ" زیر عنوان "مرآة المحققین" درج است. از جانب مطبع کریمی، لاہور باہتمام میر امیر بخش چاپ گردیدہ است.

۲- "منہاج السلوک" ترجمہ اردو "ذخیرة الملوک": "ذخیرة

الملوک" بزبان فارسی نگارش "امیر کبیر سید علی ہمدانی" می باشد " مولوی غلام قادر" از مردم "کوٹ بھوانی" کہ از متوسلین "حضرت اللہ بخش تونسوی رحمۃ اللہ علیہ" بود، بعیثیت مدرس در شرقپور شریف آمد و ارادت و عقیدت خاصہ بہ حضرت میان صاحب قلم سرہ العزیز پیدا کرد او این کتاب را بفرمائش حضرت میان صاحب بزبان اردو ترجمہ نمود و این در سال (۱۳۳۳ھ) چاپ گردید۔ این کتاب دارای (۳۱۳) صفحات بود و در آغاز این مترجم دو منظومہ شامل کرد کہ اگر نخستین حرف ہر بیت بیرون آورده شود، از آن "مولوی شیر محمد شرقپوری" جمع می شود۔ مترجم این کار کردہ زیرا کہ حضرت میراں صاحب قلم سرہ نمی پسندید کہ اسم ایشان در کتاب مذکور گردد۔

بگفتہ محمد امین شرقپوری صاحب "تذکرہ اولیای نقشبند" این کتاب را مولوی غلام رسول نقشبندی رحمۃ اللہ علیہ بفرمان حضرت میان صاحب قلم سرہ العزیز بزبان اردو ترجمہ کرد و در ضخامت قریب (۳۲۵) صفحات طبع گردید و در آغازش دو نظم از مترجم است کہ از ترتیب حرف آغاز ہریتی نام گرامی حضرت میان شیرربانی برمی آید۔

۳۔ "مجالس المحسنین" ترجمہ اردو "حکایات الصالحین" : کتاب اصل بزبان عربی بود و ترجمہ اردوی آن مشتمل بر ۹۰۰ صفحات است کہ حضرت میان شیرربانی قلم سرہ العزیز آن را طبع فرمود و خوشنویسی این کتاب "سید نورالحسن شاہ صاحب" کردہ بود۔

۴۔ "ربع مع مطالب" : تالیف "حضرت بابا امیر الدین نقشبندی قلم سرہ" (مرشد پاک حضرت میان صاحب) این را نیز حضرت میان صاحب طبع فرمود۔

۵۔ "چشمہ فیض معرفت" : رسالہ ای سنت مختصر بزبان پنجابی از حضرت خواجہ بابا امیرالدین نقشبندی "کہ در مطالب مرشد خود حضرت

خواجہ امام علی شاہ قلم سرہ" سروده است۔

۶۔ تفسیر مرادیه: فقط حصہ آخرین این ہمراہ "ربع مطالب" طبع شدہ بود و درین علاوہ از "تفسیر قرآن" ارشادات حضرت میان شیرربانی قلم سرہ نیز درج است۔

علاوہ ازین حضرت میان شیرربانی قلم سرہ کتاب های تفسیر و حدیث و فقہ و اوراد و وظایف وغیرہ می خرید و میان طالبان حق و اراد تمندان خویش مجانی تقسیم می فرمود و این عمل خاصہ اولیای کرام سلسلہ عالیہ نقشبندیہ مجددیہ می باشد کہ ایشان هموارہ بوسیلہ تحریر و تقریر یعنی در ہر دو میدان خدمات عالیہ دین اسلام انجام می دهند این کار از خواجہ بزرگ ما حضرت خواجہ بہاء الدین نقشبند قلم سرہ شروع شد و تاکنون در ہمہ عالم در خانقاہ های این سلسلہ پاک جاری و ساری ست۔

در شرقپور شریف شمع علم دین و عرفان و تصوف کہ از دست مبارک حضرت شیرربانی قلم سرہ روشن گردیدہ بود، آن را خلفاء باصفا و باکمال ایشان هموارہ سر بلند می کردہ اند۔

سجادہ نشین آستانہ عالیہ نقشبندیہ مجددیہ شرقپور شریف حضرت صاحبزادہ میان جمیل احمد شرقپوری، مدظلہ العالی در نشر و اشاعت و چاپ کتاب عزم عالی و بلند دارد۔ ایشان هموارہ کتب عرفانی و معارف اسلامی چاپ و نشر می کنند و در طالبان حق و ارادتمندان سلسلہ نقشبندیہ و تشنگان علم و دانش مجانی تقسیم می فرمایند۔ تاکنون کتابهای زیر از "مکتبہ نور اسلام" شرقپور شریف (کہ بنیاد آن حضرت میان جمیل احمد صاحب مدظلہ العالی گناشتہ است) چاپ و نشر گردیدہ است:

۱۔ خزینہ معرفت (اردو): تصنیف صوفی محمد ابراہیم نقشبندی۔ در احوال و آثار و فرمودات حضرت میان شیرربانی قلم سرہ چند بار چاپ شدہ است۔

۲ - حضرت مجدد اور ان کے ناقلین اردو : تصنیف حضرت مولانا ابوالحسن زید فاروقی رحمۃ اللہ علیہ در احوال و مقامات حضرت مجدد الف ثانی شیخ احمد فاروقی سرہندی قلم سرہ و رد ناقلین ایشان بار اول درہند چاپ شدہ بود۔

۳ - المنتخبات من المکتوبات (عربی) : مرتبہ حسین حلمی الیشیق بن سعید استانبولی۔ بار اول در استانبول از سوی مکتبہ اشیق چاپ گریہ بود۔

۴ - سرہند شریف : (تلخیص از کتابچہ المنتخبات من المکتوبات)

۵ - تتمہ معارج النبوة (فارسی) : حضرت ملا معین الدین واعظ کاشفی مروی۔

۶ - فی نقشبندیہ (بزبان انگلیسی) : مرتبہ سرفار علی احمد خان۔

۷ - مرآة المحققین (اردو) : تالیف قطب عالم حضرت سید امام علی شاہ نقشبندی مکان شریفی رحمۃ اللہ علیہ مترجم اردو : مولوی غلام رسول

۸ - نعتیہ قصیدہ : حضرت امام اعظم ابو حنیفہ رحمۃ اللہ علیہ۔

۹ - تائید اہل سنت : (متن و ترجمہ اردو رسالہ رد روافض تصنیف حضرت مجدد الف ثانی شیخ احمد فاروقی سرہندی قلم سرہ) مترجم و مصحح (متن فارسی) : دکتر غلام مصطفیٰ خان نقشبندی سنلی۔ مدظلہ۔

۱۰ - مختصر حالات حضرت شیرربانی و حضرت ثانی لاثانی میان غلام اللہ شرقپوری (اردو) : تصنیف حضرت صاحبزادہ میان جمیل احمد شرقپوری۔ مدظلہ العالی۔

۱۱ - فضائل حضرت عائشہ صدیقہ رضی اللہ تعالیٰ عنہا (اردو) : از مولانا منصب علی شرقپوری۔

۱۲ - منیتہ المصلیٰ :

۱۳ - نظام مصطفیٰ اور ہماری زندگی : نظام مصطفیٰ و زندگی ما

بزبان اردو۔

۱۳۔ ماہنامہ نوراسلام (اردو) : مجلہ ماہیانہ کہ بیادگار حضرت ثانی لاثانی شہباز مکانی میان غلام اللہ شرقپوری قلم سرہ سجاده نشین شیرربانی میان شیر محمد شرقپوری قلم سرہ از سی و ہشت سال از آستان عالیہ شرقپور شریف جاری ست و مدیر این حضرت صاحبزادہ میان جمیل احمد شرقپوری۔ مدظلہ العالی است۔

۱۵۔ ماہنامہ نوراسلام شرقپور شریف کا شیرربانی (اردو)

نمبر : مرتبہ حضرت صاحب میان جمیل احمد شرقپوری مدظلہ العالی (شمارہ مخصوص مجلہ نوراسلام در احوال و مقامات حضرت شیرربانی قلم سرہ)

۱۶۔ ماہنامہ نور اسلام کا امام اعظم نمبر (اردو) : مرتبہ حضرت

صاحبزادہ میان جمیل احمد شرقپوری مدظلہ العالی (شمارہ مخصوص مجلہ نوراسلام در احوال و مناقب حضرت امام اعظم ابو حنیفہ رحمۃ اللہ علیہ)

۱۷۔ ماہنامہ نوراسلام کا اولیائے نقشبندؒ نمبر (اردو) : مرتبہ

حضرت صاحبزادہ میان جمیل احمد شرقپوری۔ مدظلہ العالی (شمارہ مخصوص مجلہ نوراسلام در احوال و آثار و مناقب اولیای نقشبندؒ)

۱۸۔ ماہنامہ نوراسلام کا مجدد الف ثانی (اردو) نمبر : مرتبہ

حضرت صاحبزادہ میان جمیل احمد شرقپوری۔ مدظلہ العالی (شمارہ مخصوص مجلہ نوراسلام در احوال و مناقب حضرت مجدد الف ثانی قلم سرہ)۔

۱۹۔ فضائل حضرت سیدنا صدیق اکبر رضی اللہ تعالیٰ عنہ

(اردو) : مرتبہ حضرت صاحبزادہ میان جمیل احمد شرقپوری۔ مدظلہ العالی۔

۲۰۔ مختصر حالات امام ربانی مجدد الف ثانی رحمۃ اللہ

علیہ (اردو) : مرتبہ حضرت صاحبزادہ میان جمیل احمد شرقپوری۔ مدظلہ العالی۔

۲۱۔ ارشادات مجددؒ (اردو) : مرتبہ حضرت صاحبزادہ میان جمیل احمد

شرقیور مدظلہ العالی۔

۲۲۔ مسلک مجدد (اردو - پشتو) : مرتبہ حضرت صاحبزادہ میاں جمیل احمد شرقیور مدظلہ العالی۔

۲۳۔ مقالات یوم مجدد (اردو) : مرتبہ حضرت صاحبزادہ میاں جمیل احمد شرقیور مدظلہ العالی۔

۲۴۔ الجنبۃ الشوقیہ الی الحضرة المجددیہ : مرتبہ حضرت صاحبزادہ میاں جمیل احمد شرقیور مدظلہ العالی۔

۲۵۔ ملنی تاجدار کا تحفہ نماز (اردو) : مرتبہ حضرت صاحبزادہ میاں جمیل احمد شرقیور مدظلہ العالی۔

۲۶۔ مناسک حج (اردو) : مرتبہ حضرت صاحبزادہ میاں جمیل احمد شرقیور مدظلہ العالی۔

۲۷۔ صدائے حق (اردو) : مرتبہ حضرت صاحبزادہ میاں جمیل احمد شرقیور مدظلہ العالی۔

۲۸۔ تنویر حرم (اردو) : مرتبہ حضرت صاحبزادہ میاں جمیل احمد شرقیور مدظلہ العالی۔

۲۹۔ آسان (اردو - عربی گرائمر) : مرتبہ حضرت صاحبزادہ میاں جمیل احمد شرقیور مدظلہ العالی۔

۳۰۔ لمحہ فکریہ (اردو) : مرتبہ حضرت صاحبزادہ میاں جمیل احمد شرقیور مدظلہ العالی۔

۳۱۔ شجرہ شریف (اردو) : مرتبہ حضرت صاحبزادہ میاں جمیل احمد شرقیور مدظلہ العالی۔

۳۲۔ تذکرہ احوال و مقامات زبده الاولیا شیررہائی حضرت شیر محمد شرقیوری قدس سرہ (فارسی) : تالیف محمد نذیر رانجھانا۔

ابیات دلگداز کہ حضرت شیرربانی

قدس سرہ می خواند

حضرت میاں شیرربانی قدس سرہ شاعر نبود ولی در عالم وجد بر زبان مبارک ایشان ابیاتی جاری می شد کہ ہر حرفی از آنها در عشق سرور کائنات فخر موجودات خاتم النبیین حضرت محمد مصطفی صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم لبریز می بودہ است۔ حضرت میاں صاحب را خیلی ابیات عرفانی و نعمت رسول مقبول علیہ الصلوٰۃ والسلام از دیوان های سخنوران عارف زبان فارسی و اردو و پنجابی از بر بود کہ وقت ارشاد و تبلیغ و مواقع گوناگون می خواند۔ مابرای نمونه مشتق از خرواری اینجا نقل می کنیم :-

ہمہ انبیا در پناہ تواند

مقیم در بارگاہ تواند

تو مہر منیری ہمہ اختر اند

تو سلطان ملکی ہمہ چاکر اند

❖

خدایا بدہ شوق ذات رسول

بدرد محمد مرا کن قبول

شب و روز در عشق حضرت بنار

ہمہ عمر در وصل احمد گزار

چو بلبل بر آن گل فدایم کنی

چو پروانہ جلوہ نمایم کنی

حیاتی ممتی همه وقت ما
عطا کن وصال محمد مرا

حمد محمودی که در جمله صور
شد بانوار محمد جلوه گر
زانکه از نورش محمد شد عیان

گشت از نور محمد دو جهان

حسن یوسف دم عیسیٰ یلبیضا داری
آنچه خوبان همه دارند تو تنها داری
دل و جانم فلایت یا محمد

سر من خاکپایت یا محمد

عرش است کمین پایه ز ایوان محمد
جبرئیل امین خادم دربان محمد
آن ذات خداوندی که مخفی و نهان بود
پیدا و نهان گشته بچشمان محمد

منم خاک سرکوی محمد
اسیر حلقه موی محمد
نماز عشق مردم می گزارم
به پیش قبله روی محمد
سجود عشق بازان است مردم
بمحراب دو ابروی محمد

اگر چشم بهر روی است ماث

بود روی دلم سوی محمد

جهان در خیال لیلۃ القدر

حسن در بند گیسوی محمد

صد کتاب و صد ورق در نارکن

جان و دل را جانب دلار کن

— ❖ —

ملفوظات گرامی

حضرت میاں شیرربانی قلمس سرہ در محبت الہی و عشق مصطفیٰ صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم کاملاً مستغرق بود کلماتی کہ از زبان مبارک ایشان جاری می شد، آنها همواره آئینہ دار جنبات و احساسات ایشان می بود حرفی از زبان مبارک بیرون نمی آورد کہ بر آن خودشان عمل نمی فرمود۔ هر چه بدیگران می فرمود، خودشان بر آن کاملاً عمل می کرد۔ مابینجا برای تبرک از ملفوظات گرامی ایشان چند تانقل می کنیم:-

فرمود :- دنیا مش دریاست و آخرت کفارہ آن و تقوی

کشتی آن باشد و بدون تقوی این دریا راعبور کردن محال است۔ خوبی اسلام این است کہ مسلمان حرفهای "لایمنی" (بی فائده) را ترک کند۔ همه خلقت دارای سه صفات باشد:

- ۱۔ فرشتگان عقل دارند مگر خواہش و غضب ندارند۔
- ۲۔ حیوان خواہش و غضب دارند ولی از عقل عاری اند۔
- ۳۔ انسان خواہش و غضب و عقل ہر سه دارد۔ اگر انسان خواہش و غضب را تابع عقل کند، درجہ بلند از فرشتگان می یابد۔ ولی چون عقل را تابع خواہش و غضب می کند، از حیوان بدتر می شود۔ انسان طلبگار لذت حیوانی و خواہش نفسانی باشد ولی بقدر احتیاج مش نمک در طعام۔ و تاوقتیکہ شما کارهای بہتر نکنید، زندگی را بہتر خیال نکنید۔

فرمود : -

بدبخت آن باشد که فکر آخرت نداشته باشد و مبتلای لذت‌های دنیا می‌باشد۔ دولتی را جمع کنید که همراه شما (در آخرت) برود زیرا که مال و متاع دنیا با بدن در دنیا خواهد ماند (یعنی فنا خواهد گردد)۔ چون مرده را ببینید، مرگ خود را یاد کنید (یعنی فکر آخرت کنید) و شریک آن است که شرکت کند و مفلسان را اذیت دهد و هر که از طعام سیر می‌شود او همواره گرسنه می‌ماند۔

فرمود : -

هر که با مال تونگر شود، او همیشه درویش باشد و هر که از مردم حاجت می‌طلبد، او محروم می‌ماند و هر که در کار خود از خداوند یاری نمی‌خواهد او خوار می‌گردد۔

فرمود : -

کسی که در جوانی قدر و عظمت فرمان خداوند نمی‌داند، خداوند در پیری اش، او را خوار می‌سازد و کسی که فقط روزی را با صدق دل در خلعت (خداوند) صرف می‌کند، برکت آن روز به همه خلعت می‌رسد۔ پس چه حال کسی خواهد بود که همه عمر در خلعت (خداوند) می‌گزارد۔

فرمود : -

شش نفر بسبب شش چیز در جهنم خواهند رسید:

۱- مردمان عرب بسبب تعصب و عنادت۔

۲- مالداران ده به علت تکبر۔

۳- تاجر بسبب فریب کاری۔

۴- مردم عامه به علت جهل و نادانی۔

۵ - حاکم به وجه ظلم و ستم۔

۶ - عالم به وجه حسد، زیرا کہ حسد نیکی ہارا می

سوزاند و هیچ کس مددگار حاسد نمی باشد۔

فرمود : -

باید کہ پاکی ظاہر، موافق پاکی باطن باشد

یعنی چون دست را شوید، دل را از حب دنیا نیز پاک کند

و چون استنجا کنند از نجاست ظاہری پاک گردد،

همون وقت از دوستی غیر نجات یابد۔

فرمود : -

حماقت این است کہ اعتقاد دارد و عمل نکند

و کفر پنهان این باشد کہ خیال کند کہ این سخن

اینطور نیست بلکہ بر چیزی دیگر خواهد بود۔

فرمود : -

حضرت علی مرتضیٰ اسد اللہ الغالب مطلوب

کل مطالب مظهر العجائب و الفرائب کرم اللہ وجہہ

چنان سخنان حکمت آموز بیان فرمود کہ تا آنجا فہم

کسی رسائی نیافتہ است۔

فرمود : -

کسی کہ در حرفش نرمی باشد، در قلبش

مادہ معبت حتماً خواهد بود و کسی کہ قدر نفس

خود را فہمیدہ است او ہرگز ہلاک نہ گردد۔

فرمود : -

از ہر کہ خواہی طلب کن ولی یقین این

داشته باش کہ تودر قید او (خداوند) هستی، تو ہر گرا

خواہی داد، امیر و حاکم او خواہی شد۔ تو از ہر کہ

خواہی استغنا و بی نیازی کن، انجام کارش او خواہی

شد۔

فرمود : -

ہر کس کہ بنیاد ایمانش بر این چہار اصول

باشد، ایمانش محکم و قوی شود و او مسلمان خالص شدہ

مقرب خاص بارگاہ صمدانی و درگاہ یزدانی می شود این
چهار اصول قرار زیر است :-

(۱) تصدیق دل

(۲) اقرار زبان

(۳) عمل بدن

(۴) مطابقت سنت

کسی که از این چهار اصول محروم باشد، او کافر است و کسی که با
زبان اقرار کند و بادل تصدیق نکند، او منافق است و حال منافق از کافر بدتر
باشد. کسی که بادل تصدیق کند و با زبان نیز اقرار کند مگر عمل نکند
او فاسق است و فاسق براندازه قصورش در دوزخ خواهد رفت، کم از کم
ساعتی و تا حد زیاد هفتاد سال. کسی که بادل تصدیق کند و با زبان اقرار
کند و عمل نیز نکند مگر در مطابقت سنت تفاضل کند او بدعتی است و
بدعتیان سگهای جهنم خواهند بود.

فرمود : - در حدیث شریف آمده است که مسلمانان

بعد از اجتناب کردن از کفر، باید چشم و گوش و شکم
و شرمگاه و دست و پا و دل و زبان را از گناههای صغیره و
کبیره باز دارند.

فرمود : - خصلتی بد را ترک نمودن از عبادت صد ساله

افضل تر باشد.

فرمود : - اگر در ما سه خصلت باشد، خداوند ما را در

حساب و کتاب آسانی خواهد داد و در جنت داخل خواهد
کرد و آن چهار خصلت به قرار زیر است :-

(۱) کسی که شمارا نهد، شما او را ببینید و او را محروم

نگنارید ...

(۲) کسی که بر شما ظلم کند، شما او را درگذر و معاف کنید۔

(۳) عزیزی و رشتہ داری که باشما قطع تعلق کند، شما با او ملاقات داشته باشید و قطع تعلق با او نکنید۔

فرمود : -

ارشاد حضور نبی کریم صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم است که بزودی روزگاری خواهد آمد که فقط از اسلام و قرآن نام باقی خواهد ماند و مساجد را مسلمانان آباد خواهند کرد مگر در حقیقت اینها از هدایت خالی خواهند بود و عالمان آن روزگار شریر ترین افراد روی زمین خواهند بود و آغاز فتنہ و فساد از سوی ایشان خواهد شد و اختتام این بر ایشان خواهد شد۔

فرمود : -

در حدیث حضور صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم آمده است که بزودی روزگاری خواهد آمد که مردم در دامهای شکم گرفتار خواهند شد۔ بزرگی ایشان در دنیا از لحاظ دولت خواهد بود و قبلہ ایشان زنان خواهند بود و مطلوب ایشان سیم و زر خواهد بود و این کسان در بندگان خداوند از همه بزرگ ترین (خیال کرده) خواهند بود، در حالیکہ نزد خداوند وقعتی نخواهند داشت و این روزگاری خواهد بود که مردم دین را تمام خواهند کرد و اجرای بدعتها خواهند کرد کسی که در این وقت بر سنت من عمل خواهد کرد، او بیچارہ تنها خواهد ماند و کسی که پیروی بدعتہ خواهد کرد، مصاحبانش از پنجاه شخصت زیاد تر خواهد داشت۔ صحابہ کرام رضوان اللہ علیہم اجمعین عرض نمودند: یا رسول اللہ صلی اللہ

علیه وآله وسلم، آیا بعد از ماکسی از ما افضل تر خواهد بود؟- حضور صلی الله علیه وآله وسلم فرمود: "بلی" صحابه کرام التماس کردند که یارسول الله این مرد مان چطور زندگی خواهند کرد- آنحضرت فرمود: طوری که نمک در آب حل می شود، اینطور دلهای ایشان حل خواهند شد و زندگانی ایشان طوری خواهد بود که جامه های سرکه در سرکه بصر می برند"- سپس صحابه کرام عرض نمودند: "یارسول الله صلی الله علیه وآله وسلم- آن مرد مان حفاظت دین چطور خواهند کرد؟"- آنحضرت فرمود: "طوری که شما حفاظت آتشان می کنید که اگر بگنارید، آن سرد می شود و اگر آن را دست زنید، بسوزاند"-

فرمود: -

حضرت ابن عمر رضی الله عنهما فرمود که اگر شما نماز خواننده مثل کمان خمناار شوید و روزه دارنده مانند تیر لاغر شوید، خداوند عملهای شما را قبول نخواهد کرد تا از حرام باز نه مانید-

فرمود: -

نیز حضرت ابن عباس رضی الله تعالی عنهم فرمود که خداوند نماز او هرگز قبول نمی کند که در شکمش حرام باشد-

فرمود: -

نیز حضرت سهل تستری فرمود که بنده در عمق ایمان نمی رسد تا وقتی که چهارخو در او پینا نشود:-

(۱) ادائیگی فرضاها (باستن)

(۲) خوردن حلال (با پرهیز)

(۳) ظاهر و باطن را از منکرات محفوظ داشتن

(۴) بر این امور تا مرگ قائم بودن۔

فرمود : -

آمدہ است کہ ہر کہ چہ روز مال مشبہ

بغورد، دلش سیاہ می گردد و بگفتہ حضرت عبداللہ بن

مبارک رحمۃ اللہ کہ درمی مشبہ را باز گرد ایندن نزد

من از یک تاشش میلیون درم خیرات کردن بہتر است

فرمودکہ چون کسی از مال مشبہ لقمہ ای بغورد، ازین

قلبش اینقدر مش چرم خراب می شودکہ بعالت اصلی

ہرگز بر نمی گردد۔

واردات قلبی

پاره ای از واردات قلبی حضرت شیرربانی میان شیر محمد شرقپوری قدس سره را ملاحظه فرمائید :-

باری فرمود که چون راه می روم از پائین تا بالا در بد نم حرکتی پیدا می گردد که همه بد نم را مثل دل می بینم و از هر موی بدنم اسم ذات الهی ظاهر می شود

باری فرمود که چون در کودکی در قصور می آمدم در بازار و کوچه های این برکتی می دیدم و اکنون که اینجا می آیم تا ران نحوست می بینم ولی سه کس از این نحوست محفوظ اند : یکی عبدالعق شاه صاحب ساکن کوٹ مرغان و دومی حافظ دولت خان ساکن نوان کوٹ و نامی دیگر آورد روزی فرمود که ما برای قضای حاجت در بیابان رفتیم و بعد از فراغت چون نگاه کردیم بسبب عبرت نوعی از حال بر ما طاری گشت

باری فرمود که من در "مسجد شاهی لاهور" رفتم آنجا طوری دیدم که خانه کعبه پیش من آمده است و من طواف آن می کنم

روزی حجام موهای (سر) حضرت میان شیرربانی قدس سره را می تراشید حضرت صاحب فرمود که چون حجام استره را بر بد نم می زد اینطور معلوم می گشت که بر دلم استره می زنند

حضرت نورالعین شاه نقشبندی رحمتہ اللہ علیہ (که از خلفای عظام حضرت میان شیرربانی قدس سره است) می فرمود که باری حضرت شیرربانی قدس سره ارشاد فرمود که از رسول اکرم صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم چهار کس را طریقہ ای که عنایت گشته است بکسی دیگر نصیب نگردیده

است و آن چهار نفر این اند:-

- (۱) نعمتین حضرت اویس قرنی رضی اللہ تعالیٰ عنہ
- (۲) دوم حضرت خواجه بایزید بسطامی رحمۃ اللہ علیہ
- (۳) سوم حضرت خواجه ابوالحسن خرقانی رحمۃ اللہ علیہ
- (۴) چهارم..... برنامہ چهارم خاموش گشت، زیرا کہ حضرت صاحب (حضرت شیرزبان قلم سرہ) ستایش خود شنیدن نمی پسندید لذا اسم خود را اینجا بر زبان مبارک نہ آورد

خلفاء و عظام

حضرت میاں شیر محمد شیرربانی قلم سرہ ملتی زیاد ترویج و پیشرفت سلسلہ عالیہ نقشبندیہ مجددیہ در آستانہ عالیہ شرقپور شریف فرمود و ہزاران طالب حق راتلقین و ارشاد کردہ از فیوض و برکات این سلسلہ پاک مستفید فرمود۔ حضرات کرام زیر را در سلسلہ عالیہ نقشبندیہ مجددیہ خرقہ خلافت عطا فرمودہ و بعد از ایشان خدمات عالی برای دین اسلام و سلسلہ عالیہ نقشبندیہ مجددیہ انجام دادند:-

- ۱- حضرت ثانی لا ثانی شہباز لامکانی میاں غلام اللہ شرقپوری
: حضرت میاں شیرربانی قلم سرہ ایشان را در آخر زندگی مبارک خود جانشین خویش منتخب فرمود و ایشان از سال وصال حضرت میاں شیرربانی قلم سرہ (۱۳۳۷ھ) تا سال (۱۳۷۷ھ) (سال وصال خود) برمسند سجادگی و ارشاد آستانہ عالیہ نقشبندیہ مجددیہ شرقپور جلوہ افروز ہوئے است۔
- ۲- مخزن کرم حضرت سید محمد اسماعیل شاہ رحمۃ اللہ علیہ: ساکن موضع کرموں والا تحصیل فیروزپور ضلع شیخوپورہ۔
- ۳- پیکر نور حضرت سید نور الحسن شاہ رحمۃ اللہ علیہ:
ساکن موضع کیلیانوالہ
- ۴- فاضل اجل حضرت صاحبزادہ حافظ محمد عمر رحمۃ اللہ علیہ: ساکن بیریل شریف، ضلع سرگودھا۔
- ۵- مظهر انوار حضرت صاحبزادہ مظهر قیوم رحمۃ اللہ علیہ:
: ساکن مکان شریف، نزد گورداس پور (ہند)
- ۶- ابر رحمت حضرت میاں رحمت علی رحمۃ اللہ علیہ:

ساکن موضع گھنگ والا شریف، نزد گامنه کاجھا

۷۔ الحاج حافظ حضرت سید محمد ابراہیم شاہ بخاری رحمۃ

اللہ علیہ: ساکن موضع سہول شریف، نزد ریلوی اسٹیشن کالا خٹائی

تمت بالخیر

فقیر محمد نذیر رانجھا

غفر قنوبہ و ستر عیوبہ

۱۱ ذی الحجہ ۱۴۱۳ھ بمطابق ۲۳۔ ۱۹۹۳ میلادی

ماخذ

- ۱۔ تنکرہ اولیای نقشبند المعروف : سیرت پاک شیربانی عاشق یزدانی مجدد عصر قطب زمانہ حضرت میاں شیر محمد صاحب شرقپوری مؤلف محمد امین شرقپوری ناشر : عبدالوحید خان ذوالعجہ ۱۳۰۸ھ / ژوئیہ ۱۹۸۸ء۔
- ۲۔ تنکرہ حضرت سید میر جان کابلی نقشبندی مجددی : از شادروان میاں اخلاق احمد ناشر : میاں احمد بدر اخلاق لاہور ۱۹۸۸ء۔
- ۳۔ خزینہ معرفت : از صوفی محمد ابراہیم قصوری نقشبندی مجددی ناشر : فیصل آباد بزم جمیل غلامان شیربانی ۱۹۸۸ء۔
- ۴۔ شجرہ طیبہ مع معمولات نقشبندیہ : مرتبہ حضرت صاحبزادہ میاں جمیل احمد شرقپوری مدظلہ ناشر : شرقپور مکتبہ نوراسلام۔
- ۵۔ مختصر حالات حضرت شیربانی و حضرت ثانی لاثانی میاں غلام اللہ شرقپوری : مرتبہ حضرت صاحبزادہ میاں جمیل احمد شرقپوری مدظلہ ناشر : شرقپور مکتبہ نوراسلام۔
- ۶۔ منبع انوار در شرقپور شریف : مختصر حالات و واقعات حضرت میاں شیر محمد شرقپور رحمۃ اللہ علیہ : مرتبہ : حضرت صاحبزادہ میاں جلیل احمد شرقپور ناشر : فیصل آباد بزم جمیل ۱۹۸۸ء۔
- ۷۔ نوراسلام شیربانی نمبر : مدیر اعلیٰ حضرت صاحبزادہ میاں جمیل احمد شرقپوری مدظلہ ناشر : شرقپور مکتبہ نوراسلام۔

شیر ربانی نامہ

سرودہ: دکتر محمد حسین تیسبھی (رہا)

۲۲ جمادی الثانی ۱۳۱۵ھ مطابق ۲۹ نومبر ۱۹۹۳ء

در وصف حضرت مولانا شیر محمد شیر ربانی شرقپوری رحمۃ اللہ علیہ درگاہ او
شرقپور شریف ضلع شیخوپورہ (پاکستان)

زبدۃ	الاولیا	ربانی
گوہر	درج عشق	ربانی
پند	واندر ز او	نوی دل
ضوفشان	است شیر	ربانی
نور	اسلام آستانہ	او
روشنی	بخش عالی و	دانی
شد	به شیر محمد	او معروف
شیر	احمد مجدد	ثانی
شرقپور	از مجرد او	روشن
حافظ	آیہ ہائی	قرآنی
جاذب	قلب و جان	ہر مومن
چشمہ	آب پاک	فیضانی
ہر گے	خواہد	طریقت اسلام
نور	اسلام و	نور رحمانی
عارفانہ	کلام او	بر خوان
تا	شود جان تو	گلستانی

از جمیل احمد آمد این دفتر
 رہمنا بہر ہر مسلمانی

لفظ زیبای معنوی بنگر
 صادق القول شیخ نورانی
 شد جمیل احمد جانشین پدر
 بانی بارگاہ ربانی

صاحب ذوق و فکر والدخود
 نظم و نثر و کلام عرفانی
 ترجمہ کردہ دفتر عرفان
 این محمد ننیر انسانی

رانجہا شد ملقب و اکنون
 خوشہ چین جهان روحانی
 ہفتشبندی لقب بود چون گل
 بابیان و کلام ایمانی

فارسی شد زبان بہ ہر محفل
 در وفا عہد خوب پیمانی
 ہرچہ خواہی بجو ازین دفتر
 حال و احوال شیر ربانی

نور اسلام اگر بود از شرق
 شرقپور است چراہہ پنهانی؟
 دیدہ ام بارگاہ و درگاہ او
 مرزرع و سبزہ بہارانی

میزبان بود آن جمیل احمد
 کردہ جان مرابہ مهمانی
 در کتب خانہ اش بود موجود
 گنج عرفان و گنج سلطانی

هر که خواهد طریق حق جوید
شد جمیل احمد بحر جوشانی

ثانی لاثانی جانشین آمد
او غلام الله خدا دانی

شو روانه به شرقپور شریف
بشنو الفاظ شاه لاثانی

آن حکم محمد موسی
شد حکیم دل و جهانبانی

رهنمای همه جوانان شد
مطبخ بین دعاخوانی

من اسیر کلام موسی ام
حافظش باد خدای ربانی

این رها راه حق همی جوید
زبلة اولیای ربانی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
مَرکز الوارثین
حضرت شیخ محمد آفتاب علم و دین
علوہ آئینہ انوار العالمین
معدن بود و سخا و چشمت صدق و صفا
فصول بہ نور محمدیہ مصطفیٰ